Derivacijska tvorba imenica u mjesnom govoru Kompolja (prema građi u rječniku Ričnik gacke čakavšćine - Konpoljski divan Milana Kranjčevića)

Odorčić, Jelena

Master's thesis / Diplomski rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:186:647588

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Image not found or type unknown

Repository / Repozitorij:

Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository

zir.nsk.hr

UNIRI DIGITALNA KNJIŽNICA

Image not found or type unknown

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET U RIJECI

Jelena Odorčić

Derivacijska tvorba imenica u mjesnom govoru Kompolja (prema građi u rječniku *Ričnik gacke čakavšćine – konpoljski divan* Milana Kranjčevića)

(DIPLOMSKI RAD)

Rijeka, 2015.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za kroatistiku

Jelena Odorčić
0009056366

Derivacijska tvorba imenica u mjesnom govoru Kompolja (prema građi u rječniku *Ričnik gacke čakavšćine – konpoljski divan* Milana Kranjčevića)

DIPLOMSKI RAD

Diplomski studij: Hrvatski jezik i književnost (jednopredmetni)
Mentor: prof. dr. sc. Silvana Vranić

Rijeka, 9. srpnja 2015.

SADRŽAJ

1. MOTIVACIJA 1

2. UVOD (cilj i metodologija rada) 2

3. SMJEŠTAJ I JEZIČNE ZNAČAJKE MJESNOGA GOVORA KOMPOLJA UNUTAR ČAKAVSKOGA NARJEČJA 4

3. 1. Geografski i dijalektološki smještaj mjesnoga govora Kompolja 4

3. 2. Jezične značajke rubnoga poddijalekta ikavsko-ekavskoga dijalekta i mjesnoga govora Kompolja 5

3. 2. 1. Jezične osobine rubnog poddijalekta ikavsko-ekavskog dijalekta u mjesnom govoru Kompolja 8

4. DERIVACIJSKA TVORBA IMENICA U MJESNOM GOVORU KOMPOLJA 11

4. 1. O tvorbi riječi u hrvatskome standardnom jeziku 11

4. 1. 1. Čista sufiksalna tvorba u hrvatskome standardnom jeziku 13

4. 1. 2. Čista prefiksalna tvorba imenica u hrvatskome standardnom jeziku .. 14

4. 1. 3. Prefiksalno-sufiksalna tvorba imenica u hrvatskome standardnom jeziku 15

4. 2. Čista sufiksalna tvorba imenica u mjesnom govoru Kompolja 16

4. 2. 1. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ina, -etina, -urina, -čina, -otina, -urina* i *-oština* 16

4. 2. 2. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ić* i *-čić* 26

4. 2. 3. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ica, -nica* i *-čica* 32

4. 2. 4. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ac* i *-anac* 37

4. 2. 5. Pregled tvorbe imenica sufisima *-ce, -ance, -ašce,* i *-ešce* 38

4. 2. 6. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ara* i *-jara* 39

4. 2. 7. Pregled tvorbe imenica nastavcima *-ija, -arija, -džija* i *-jurlija* 40

4. 2. 8. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ilo, -lo, -alo* i *-stvo* 41

4. 2. 9. Pregled tvorbe imenica sufiksima -*ak* i -*jak* 42
4. 2. 10. Pregled tvorbe imenica sufiksima -*ka, -ika* i -*aljka* 43
4. 2. 11. Pregled tvorbe imenica sufiksima -*onja* i -*kinja* 43
4. 2. 12. Pregled tvorbe imenica pojedinačnim sufiksima 44
4. 3. Čista prefiksalna tvorba imenica u mjesnom govoru Kompolja 49
4. 4. Prefiksalno-sufiksalna tvorba imenica u mjesnom govoru Kompolja 49
5. ZAKLJUČAK 51
6. SAŽETAK 53
7. LITERATURA 55
8. PRILOZI 57

1. MOTIVACIJA

Još u srednjoj školi počela sam shvaćati da je govor moga sela drugačiji i poseban, manje u odnosu na druge susjedne govore, više u odnosu na one udaljenije. Tada je već bio objavljen i *Ričnik gacke čakavšćine: konpoljski divan* Milana Kranjčevića, pa je i to doprinijelo mojemu poimanju specifičnosti mojega materinskoga govora.

Upisom na fakultet odlučila sam da ću barem malo pridonijeti tomu da govor mjesnoga govora Kompolja bude bolje obrađen i tako ne ostane potpuno zaboravljen. Slušanjem jezičnih kolegija: „Uvod u dijalektologiju hrvatskoga jezika“, „Čakavsko narječje“ i „Dijalektologija hrvatskoga jezika: terenska istraživanja“ dobila sam potvrdu da je moja želja dobra i korisna za očuvanje govora Kompolja.

Završni sam rad pisala pod vodstvom mentorice prof. dr. sc. Silvane Vranić na temu *Pripadnost govora Kompolja rubnom poddijalektu ikavsko-ekavskoga dijalekta čakavskoga narječa* u kojemu sam na temelju odgleda govora potvrdila pripadnost govora Kompolja rubnom poddijalektu ikavsko-ekavskoga dijalekta.

Na diplomskom sam studiju slušala kolegij „Njegovanje kulturne baštine: izrada školskih dijalekatnih rječnika“ koji je učvrstio moju želju da i u diplomskom radu istražim govor Kompolja.

Odlučila sam se na istraživanje derivacijske tvorbe imenica na građi u rječniku *Ričnik gacke čakavšćine: konpoljski divan*. Nadam se da će moj rad poslužiti u stjecanju novih spoznaja vezanih uz tvorbu riječi u mome govoru te da će u prvom redu biti poticaj ostalim studentima iz Kompolja da nastave istraživati govor svojega mjesta.

2. UVOD (cilj i metodologija rada)

Cilj je rada pod naslovom *Derivacijska tvorba imenica u mjesnom govoru Kompolja (prema građi u rječniku Ričnik gacke čakavšćine – kompoljski divan Milana Kranjčevića)* na temelju rječničke građe iz rječnika *Ričnik gacke čakavšćine: konpoljski divan* prikazati derivacijsku tvorbu imenica u mjesnom govoru Kompolja.

Mjesni govor Kompolja nije u literaturi dovoljno istražen na svim jezičnim razinama, a doprinos istraživanju daje autor Milan Kranjčević sa svojim *Ričnikom*.

Zbog obuhvatne građe rječnika istraživanjem je obuhvaćeno prvih deset slova abecede, odnosno istraživanje je provedeno od slova *A* do slova *F*. Na tome korpusu promatrane su sufiksalna, prefiksalna i prefiksalno-sufiksalna tvorba imenica. Posljedica je necjelovitog istraživanja rječničke građe nemogućnost izvođenja zaključka na razini cijeloga rječnika. Svaki komentar uz pojedini sufiks ograničen je na dio analiziranoga korpusa.

Pisanje rada započeto je ekscerpiranjem rječničke građe, odnosno imenica tvorenih izvođenjem iz rječničke građe rječnika *Ričnik gacke čakavšćine: konpoljski divan.*

Na početku rada objašnjen je geografski i dijelektološki smještaj mjesnoga gaovora Kompolja kao i njegova jezikoslovna obilježja.

Sljedeće poglavlje govori o tvorbi riječi u hrvatskome standardnom jeziku. Teorijske postavke, koje govore o proučavanju tvorbe riječi u standardnome jeziku, korištene su u ovome radu radi nedostatka literature o tvorbi riječi u mjesnim govorima.

Središnji dio rada obuhvaća prikaz imenica tvorenih derivacijskom tvorbom imenica u mjesnom govoru Kompolja. Primjeri u prikazu preuzeti su iz *Ričnika gacke čakavšćine* autora Milana Kranječevića.

Nakon što su imenice popisane, uslijedila je tvorbena analiza u kojoj se promatrala tvorba imenica derivacijom odnosno izvođenjem. Radom je najviše

obuhvaćena čista sufiksalna tvorba u mjesnome govoru Kompolja jer je najviše imenica tvoreno upravo tom metodom.

Analiza uključuje i prikaz prefiksalne tvorbe i prefiksalno-sufiksalne tvorbe imenica u mjesnome govoru Kompolja.

Na kraju, u zaključku, prikazani su dobiveni rezultati provedene analize imenica na temelju rječničke građe u rječniku *Ričnik gacke čakavšćine: konpoljski divan*.

3. SMJEŠTAJ I JEZIČNE ZNAČAJKE MJESNOGA GOVORA KOMPOLJA UNUTAR ČAKAVSKOGA NARJEČJA

3. 1. Geografski i dijalektološki smještaj mjesnoga govora Kompolja

Milan Moguš navodi da su od Karlovca, južno prema Lici, tri guste mreže čakavskih naselja[1]. Treći krak mreže obuhvaća područje Otočca i sela koja se nalaze u Gackoj dolini, među kojima je i Kompolje (usp. Moguš 1977: 7).

Kada govori o prostiranju srednjočakavskoga dijalekta, Josip Lisac navodi da i u Lici postoje čakavci koji su ikavsko-ekavskoga tipa, spominje okolicu Otočca i okolna mjesta, među kojima i Kompolje (usp. Lisac 2009: 95).

I Dalibor Brozović navodi Otočac i okolna naselja, analogno tome i Kompolje, kao jedan krak u kopnenom području čakavskih govora u unutrašnjosti (usp Brozović 1988: 81).

Iva Lukežić je na temelju heterogenosti područja koje obuhvaća ikavsko--ekavski dijalekt i jezičnih posebnosti unutar cijeloga sistema napravila podjelu ikavsko-ekavskog dijalekta na tri podcjeline, odnosno poddijalekta. U tu je podjelu uključeno i jezično stanje na pojedinom terenu tako da je dobivena sljedeća podjela: primorski, kontinentalni i rubni poddijalekt. Autorica navodi da su u rubnom poddijalektu, kojemu pripada i Kompolje, izrazite značajke jezične evolucije. Napominje da je ključni jezični kriterij takve klasifikacije bila akcentuacija (usp. Lukežić 1990: 105).

Lingvisti koji su se u svojim dijalektološkim istraživanjima bavili gackom čakavštinom rijetko spominju Kompolje. Izuzetak je Josip Lisac koji na svojoj *Dijalektološkoj karti čakavskoga narječja* ima zabilježeno i Kompolje kao čakavski punkt koji pripada srednjočakavskom dijalektu. Iako Iva Lukežić i Milan Moguš ne bilježe Kompolje, navode Otočac i Švicu koja je u neposrednoj blizini Kompolja, odnosno nastavlja se na njega.

[1] Prva skupina obuhvaća mjesta između cijelog toka rijeke Dobre i Mrežnice koji se vežu s Tounjčicom i do obronaka Male Kapele. Druga skupina, nakon prelaska Male Kapele, zauzima područje od Jezerana do Brinja.

3. 2. Jezične značajke rubnoga poddijalekta ikavsko-ekavskoga dijalekta i mjesnoga govora Kompolja

Unatoč nedostatku literature koja govori o mjesnom govoru Kompolja, vrijedno je istaknuti diplomski rad Kompoljčanke (po ocu) Sanje Orešković s temom *Prvi opis mjesnog govora Kompolja*, koja je uspjela prikazati dobar prikaz ovoga govora, ali ne i završen. Naime, pojedini se mjesni govori mogu analizirati i unutar različitih jezičnih razina, ali i s obzirom na pripadnost hijerarhijski višemu rangu.

Prema kriterijima za određivanje pripadnosti govora pojedinom narječju Milana Moguša zaključuje se da mjesni govor Kompolja pripada čakavskome narječju. Analiza jezičnih osobitosti pokazuje da govor pripada skupini govora koji pripadaju rubnom poddijalektu ikavsko-ekavskoga dijalekta čakavskog narječja.

U prikazivanju značajki koristit ću se i svojim završnim radom kojeg sam dovršila 2013. godine na temu *Pripadnost govora Kompolja rubnom poddijalektu ikavsko-ekavskoga dijalekta čakavskoga narječja.*

Potrebni primjeri alijetetnih, a kasnije i alteritetnih značajki u dokazivanju pripadnosti rubnom poddijalektu navođeni su iz ogleda govora. Ispitanica je bila Dragica Grčević, rođena Odorčić, 1934. godine u Kompolju. Ako u govoru nisu bile sve potvrde značajki, poslužila sam se podatcima, odnosno primjerima već zabilježenima u literaturi[2].

Prva je alijetetna čakavska značajka uporaba zamjenice *ča* i svih njezinih oblika te riječi njome tvorenih. Pokazatelj je pune čakavske nepreventivne vokalizacije unutar tendencije jake čakavske vokalnosti. U ogledu govora zabilježena je u primjerima: - *bŕže-bölje sëdi i* ***čä*** *ako ïmaš poîst, - povësmo* ***čä*** *ostäne.* Negacija zamjenice *ča* koja glasi **nïš**[3]: - ***nïš*** *ga ne ostäne,* - ***niš*** *në valjamo.* Tendencija jake vokalnosti vidi se i u drugim primjerima: - *s* ***mänom.***

[2] Ponajprije mislim na *Ričnik gacke čakavšćine: konpoljski divan* Milana Kranjčevića.

[3] Treba naglasiti da *niš* nije nastalo od ni+šta, već od ni+ča, ali dolazi do slabljenja afrikata tj, tipične čakavske tendencije smanjivanja napetosti na rubovima zatvorenog sloga (Moguš 1977:22).

Prilozi tvoreni tom zamjenicom i ovjereni primjeri u govoru Kompolja glase: A *zâč* su ïšli, e li? (Orešković 1995:11), *pôč* bîlo da bîlo (Kranjčević 2003: 534).

Prelazak *ę* u *a* u sljedovima *ję, čę, žę* također je značajka čakavskoga narječja. Njegova provedba nije dosljedna, pa u govoru mogu biti potvrđeni i drugi oblici. U snimljenom ogledu govoru govornica upotrebljava oblik *njãdra*, koji se povezuje s navedenom značajkom promjene prednjega nazala iza palatala, ali *a* u ovom primjeru nije nastao od *ę* nego od *ě* koji se mogao realizirati kao *a*. Gubitak dosljednosti moguće je pripisati evolutivnosti mjesnoga govora i raznim utjecajima štokavskog narječja koji su Kompolju nametnuti radi socijalnih, kulturnih i inih razloga.

Ostvarivanje ikavsko-ekavskog refleksa jata sukladno je J-M pravilu[4], ali se mogu pojaviti i neke nedosljednosti*: sêno, mïsec, lĩvo, zaminïla, bêlu, smîl, pïšice, dëlat, vrẽdan, lîpo, mlĩka, dïca.*

Troakcenatski sustav s ovakvim je inventarom: à, â, ã. Akcent koji je kratkosilazni može se javiti na inicijalnom (*jädno, nïkakovo, bölesna, žïtva*) kao i na medijalnom slogu (*ožëni, letïla, krevëtu, ostäjanja*). Dugosilazni se akcent realizira na svim pozicijama u riječi: na inicijalnom (*sêno, kûpit, blâga, ljûdi*), medijalnom (*komâdi, zapâli, raskîdat, krumpîra*) i na finalnom slogu (*morâš, kalâč, predêš*). I akut se, kao i dugosilazni naglasak, može realizirati na svim pozicijama: u inicijalnom (*bĩlo, dřvca, tõte, mãlko, šẽćen, ljũbin*), medijalnom (*dodũše, velĩka, potrãži, nasãdi*) i finalnom slogu riječi (*udãn ozgôr*). Uzimajući u obzir pomak siline s kratko naglašenoga finalnog sloga na prethodni, uz zadržavanje svih triju naglasaka, a prema podjeli Milana Moguša, govor Kompolja ima noviji troakcenatski sustav: *čûvat, glâvi, rânit, unũtra, bêla* (Orešković 1995: 20).

Među alijetetne značajke uključuju se tipičnosti suglasničkoga inventara. U usporedbi sa štokavskim narječjem suglasnički je inventar smanjen.

[4] Jakubinskij i Mayer ustanovili su da je praslavenski jat uglavnom u tim čakavskim govorima ikavski, nerijetko ipak ekavski. Jat je ekavski ispred dentalnih suglasnika d, t, s, z, r, l, n iza kojih slijede neprednji vokali (a, o u) ili ništa. Zakonitost se nigdje ne provodi stopostotno, a to bi bilo i nemoguće (Lisac 2009: 97).

Fonem /*h*/ izuzetno je rijedak, a javlja se pod utjecajem standardnoga jezika. U pravilu se uopće ne izgovara (*narânit*), a moguća je zamjena s /*v*/ (*küvat, vr̈v, krûv, jũvu*) ili /*j*/ (*snäja, mäćija*).

Fonem /ɗ/ zvučni je parnjak bezvučnom */ť/*: *tüƷim, lẽƷima*. Isto tako postoje i primjeri gdje je /Ʒ/ zamjenjuje fonemom /*j*/: *ugãjat*. Vezano za fonem /ʒ/, on se supstituira sa /ž/; u ogledu govora snimljenoga za ovo istraživanje ne pojavljuje se niti jedan leksem koji sadrži taj fonem.

Finalno /l/ upotrebljava se dosljedno: *ïmal, smîl, sorîl, stükal, spasîl, mogäl, bîl, posâl, oženîl, naprävil, izgubîl, dr̈žal, pr̈til*.

Prelazak */m/* u */n/* nije dosljedan već se pojavljuju dvojaki oblici: *jësam, ësan, sam* (1. l. jd. glagola biti)*, znam, san* (1. l. jd. glagola biti)*, ösan, ïmam, köncen, ïman, putën, nösin.*

Mjesni govor Kompolja čuva i staru konsonantsku skupinu /šć/: *bãšće, šćücat, šćüpac* (Kranjčević 2003: 959), ali se počinju javljati i novi konsonantski skupovi kao /*šk*/, /*št*/ i /*šp*/: *škûro , štẽrnu, špâg*.

Zabilježeno je i slabljenje šumnoga konsonanta uslijed napetosti sloga: *Otöšču, dväjst.*

Fonem /j/ se javlja kao proteza na početku ili na kraju riječi: *jöpet* (Kranjčević 2004: 281) *käj, kojeküaj*, a može se i izgubiti: *ëdna, el*, ili pojaviti između dva suglasnika: *väjk.*

Raširena je i pojava konsonantskih skupova */kl/* i */gl/* koji ispred samoglasnika prelaze u */kļ/* i */gļ/: kļîp, ļibâc, dõkļen, gļëdat, zöbļe* (Kranjčević 1998: 256).

Može se pronaći i sačuvana stara konsonantska skupina *čr: čr̂v, črvļîv,* ali i s umetnutim *i: čerîvo, čer ïšńa.* Ta se skupina gubi pa imamo i primjera sa *cr: crẽvo, crļen.*

Prezentska osnova glagola *möć* pokazuje zamjenu konsonanta */ž/,* u međuvokalnom položaju, konsonantom */r/*, u svim osim u 1. licu jednine (mogu): *möre*, *möreš, möre, möremo, mörete, möredu* i *mörebit, mörda* (Kranjčević 1998: 256).

Također je zabilježena i pojava konsonantske skupine /*jd*/ u prezentskoj osnovi: *dõjde, prõjde, izãjde, nãjdeš, nãjdete, snãjdemo se, obãjdemo* (Kranjčević 1998: 256).

Nije nepoznata i pojava konsonanta */j/* umjesto konsonantske skupine */dj/: grõzje, mëja, räje*, ali se u novije vrijeme javlja i /ǯ/: räǯe, râǯat (Kranjčević 1998: 256).

Genitiv množine imenica mjesnoga govora Kompolja ima više mogućih nastavaka:

- ∅: *kvöčak, dr̈v, cûr, žên, vrîć*
- ∅ i –ov: *vrãt, matrakõv, plũć, plãdńov* (Kranjčević 1998: 256)
- ∅, -ov i –i: dän(a), d*ëdov, pũti* (Kranjčević 1998: 256)

Obilježje mjesnoga govora Kompolja svakako je i gubljenje sibilarizacije u D i I jd. ž. r.: *Rijẽki, lũki, nögi, drägi.*

Prisutni su nastavci: *-adu, -edu* i *-idu* u 3. l. mn. prezenta: *dr̈madu, poćãpadu, modĩradu, zamãtadu, ïdedu, kućedu, utr̈nedu, doläzidu.*

3. 2. 1. Jezične osobine rubnog poddijalekta ikavsko-ekavskog dijalekta u mjesnom govoru Kompolja[5]

Očuvanost čakavskoga akuta vidljiva je u ovim primjerima: *bõlnicama, ũnda, rõndaj, bĩlo, dõjden, lẽđa, nãrod, nĩsi, nẽma, jãviš, pĩtaš, õdeka, jãja, škõla (školuje), pokõjni, prõjdi, stõljnjake, gũvnu, ugãjat, ozgõra, večẽrnja, raskrčẽvat, rodbĩnu, natẽgne, mašĩna, udãn, jedanãjst, morã, bolĩ, bunãr, juvẽ, grĩj.*

Akcenatski sustav koji se upotrebljava, noviji je troakcenatski jer dolazi do pomicanja naglaska s finalnog sloga (*lipotẽ* u *lipöte*) (Kranjčević 1998: 255), *vodä* u *vöda*, *došäl* u *döšal*, *nosït* u *nösit* (Orešković 1995: 20)[6].vidi str. 6.

[5] Potvrda jezičnih i morfoloških značajki rađena je po knjizi Ive Lukežić *Čakavski ikavsko-ekavski dijalekt.*

[6] O akcenatskom sustavu vidi str. 6.

Potvrda duljenja kratkoga akcenta u slogu zatvorenu sonantom vidljiva je u sljedećim primjerima: *vrâg, znâš, špâg, morâš*.

U govoru su ovjereni i fonem /ć/, koji se artikulacijski razlikuje od sjevernočakavskog [t'], i njegov zvučni parnjak /ʒ́/: *kȕći, dovûć, vrȉće, mȅći, vrûće, põlnoći, vȅć, tûć, vrȉće, žȕći, tȕʒ́im, lẽʒ́a, ʒ́übar, (ʒ́ikãl, sviʒ́ãl,* Kranjčević 1998: 255).

Zabilježen je i ostvaraj fonema *ļ* kao jedinice konsonantskoga sustava: *röditeļi, narïbļi, pähuļice, konöpļe, kudïļa, stõļnjake, zaköļi.*

Finalno slogovno *-l*[7].

Iako je rijetko, postoje primjeri i za protetsko j- : *ji, jöpet* (Kranjčević 2003: 281), *jüžina* (Kranjčević 1998: 256).

U mjesnom govoru Kompolja nema potvrde parcijalnoga ili sustavnoga obezvučenja zvučnih konsonanata u finalnoj poziciji.

Ne ostvaruje se niti pomak artikulacije vokala *i* pod kratkim akcentom prema sredini usne šupljine.

**vъ* se u govoru Kompolja razvio u *u*: *u kȍšu, u vȍdi, u rȕke, u prêlo, u čȅtri, u Zãgrebu, u Dubrävu, u Kȕterevo, u Brlôg, u Švȉcu.*

**vьsь* se u govoru Kompolja razvio u *sav*: *svȉ, svȅ, sväkaja, sväki, svȅga*.

Morfološke osobitosti govora Kompolja

I jd. u mjesnom govoru Kompolja ima nastavačni morfem -on: *krȉpon, zemljôn*, a G mn. m.r. proširuje osnovu nerelacijskim morfemom -ov/-ev ispred nastavačkog morfema: Kranjčević 2003: *gãnkov* (171), *mïsecov* (412), *ötokov* (585), *pönorov* (669), *prägov* (702), *prämenov* (702), *pilićêv, volȉćev.*

DLI mn. teže ujednačavanju na isti nastavačni morfem: D: *völima, njïvama, röditeljima;* L: *bõlnicama, glavȉcama, träljama;* I: *gräbljama, vȉlama.*

I množine prezenta ima nastavačni morfem *-du/-u*: *modȉradu, ïdedu, zamãtadu, otarȅdu, dȉmadu, poćãpadu, utȉnedu, izläzidu, doläzidu.*

[7] O finalnom slogovnom *-l* vidi str. 7.

U 1. l. jd. prezenta javljaju se nastavci *-en* i *-in*: *šẽćen, ljũbin, nösin.*

Dosljedno se pojavljuje i infinitiv s okrnjenim nastavačnim morfemom: *razgr̈ćat, rastrẽsat, ćäpit, näbit, tr̈t, tr̈nut, prêst, ogrïbat, fũkat, čüpat, raskîdat, potkîvat, istrêsat.*

4. DERIVACIJSKA TVORBA IMENICA U MJESNOM GOVORU KOMPOLJA

4. 1. O tvorbi riječi u hrvatskome standardnom jeziku

Mnogi su jezikoslovci proučavali tvorbu riječi u hrvatskome standardnom jeziku. Među istaknutijima su Stjepan Babić i njegovo djelo *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*, *Hrvatska gramatika* Eugenije Barić te *Gramatika hrvatskoga jezika*[8] Ive Pranjkovića. Proučavanjem se bavio i Ivan Marković u knjizi *Uvod u jezičnu morfologiju*[9]*.*

Za potrebe ovoga rada prihvaćene su teorijske postavke koje u poglavlju *Tvorba riječi* u *Hrvatskoj gramatici* koristi Eugenija Barić te Stjepan Babić u knjizi *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku.*

Tvorba riječi, kako je definira Stjepan Babić, jezična je pojava kojom u jeziku nastaju nove riječi na osnovi dosadašnjega rječničkog blaga. Ona je i jezikoslovna disciplina čiji je predmet istraživanja proučavanje načina, obrazaca i tipova postanka novih riječi (Babić 2002: 23).

Tvorba riječi obuhvaća tvorbene jedinice i tvorbene načine, a ovaj rad opisuje jedan dio tvorbenog sustava i jedinica čakavskog ikavsko-ekavskog mjesnoga govora, govora Kompolja.

U tvorbi riječi najvažnija je riječ koja sudjeluje u tvorbenom procesu te ona riječ koja se u tom procesu ostvaruje. Polazna ili ishodišna riječ u tvorbenom procesu naziva se osnova riječi, a riječ koja nastaje tvorbom naziva

[8] Tvorba riječi opisana je u sklopu poglavlja *Morfologija*. Razlikuje tvorbu imenica sufiksima i prefiksima, kojima se utvrđuju značenjske skupine imenica, tvorbu slaganjem dviju ili više riječi (odnosno njihovih osnova), srastanjem dvaju oblika riječi te slaganje dijelova riječi. Uz sufikse i prefikse navode se oblici koji mogu imati njihovu ulogu, a nazivaju se sufiksoidi i prefiksoidi (Silić, Pranjković 2007).

[9] Autor razlikuje termine *rječogradba* i *rječotvorje*. *Rječotovrje* smatra najširim terminom koji obuhvaća postupke promjene značenja (metaforizacija, eponizacija, leksičko posuđivanje i sl.), a kod nas se to tradicionalno razumije kao derivacija i kompozicija. *Rječogradba* se odnosi na to kako se oblici *grade* neovisno o vrsti te gradnje (gramatička, derivacijska i kompozicijska, pragmatička ili stilistička) (Marković 2013).

se tvorenica. Tvorbom riječi obuhvaćene su sve morfološke vrste, a tvorenica, kao rezultat tvorbe, ne mora uvijek pripadati istoj morfološkoj vrsti. Odnos koji vlada među riječima u tvorbenoj vezi[10] odnos je motivacije[11]. Riječi u tvorbi mogu biti motivirane (tvorbene) ili nemotivirane (netvorbene) riječi (Barić 2005: 285-286).

Hrvatski jezik poznaje dva osnovna načina tvorbe riječi: tvorbu riječi izvođenjem i složenu tvorba. Složena tvorba naziva se još i tvorba riječi slaganjem, a tvorba riječi izvođenjem naziva se derivacijska tvorba riječi.

Tvorbom riječi u dijalektologiji bavila se Sanja Vulić. Navodi da je derivacijska tvorba ona u kojoj sudjeluje samo jedna tvorbena osnova, a nastala novotvorenica naziva se izvedenica ili derivat. U slučaju da u tvorbi sudjeluju dvije ili više osnova, govori se o složenoj tvorbi, čiji su rezultati složenice ili kompoziti (Vulić 2005: 75).

Definicija kojom se određuje derivacijska tvorba prihvaćena je i u ovom radu, što znači da je izvođenje shvaćeno kao tvorbeni način u kojem sudjeluje jedna tvorbena osnova iz koje se izvodi tvorenica i naziva se izvedenica.

Eugenija Barić u hrvatskom jeziku razlikuje više tvorbenih načina. U tvorbi riječi izvođenjem razlikuju se čista sufiksalna i čista prefiksalna tvorba, te treća, prefiksalno-sufiksalna, koja je kombinacija prve dvije. Tvorba riječi slaganjem obuhvaća čisto slaganje, tj. složeno-nesufiksalnu tvorbu, složeno-sufiksalnu tvorbu i tvorbu srastanjem. Uz navedene načine postoje i ova dva: tvorba složenih skraćenica te preobrazba (Barić 2005: 293).

U hrvatskom jeziku čista sufiksalna tvorba najčešći je tvorbeni način kojim se tvore imenice, pridjevi, glagoli i prilozi. Od svih vrsta najplodnija je kod imenica i pridjeva. Osim čistom sufiksalnom imenice se tvore i čistom prefiksalnom tvorbom, a najmanji je broj onih imenica koje su tvorene prefiksalno-sufiksalnom tvorbom. Ovim su radom obuhvaćena i istražena sva tri načina derivacijske tvorbe imenica u mjesnom govoru Kompolja.

[10] Veza između osnove riječi i tvorenice.

[11] Osnova riječi motivira tvorenicu u tvorbenom procesu, a tvorenica je nastala riječi motivirana osnovom riječi.

4. 1. 1. Čista sufiksalna tvorba u hrvatskome standardnom jeziku

Tvorbeni način u kojem se tvorbeno značenje izražava tvorbenim nastavkom ili sufiksom naziva se čista sufiksalna tvorba. Razlika između tvorbenog i obličnog nastavka je u tome što oblični nastavak mijenja oblik iste riječi dok tvorbeni nastavak sudjeluje u tvorbi nove riječi. Sufiks sam po sebi nema značenje sve dok nije u vezi s tvorbenom osnovom. Osim toga, sufiks ima stalno mjesto u sastavu riječi – pojavljuje se na završetku riječi, nikada ne dolazi kao osnova, ne može tvoriti semantičku jezgru riječi, funkcija mu se ostvaruje u morfološkom preinačavanju osnove. Navedene karakteristike sufikasa ili dometka navodi i Stjepan Babić u svojoj knjizi *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku* (Babić 2002: 38). Budući da u tvorbi riječi sudjeluju različite vrste riječi, postoje i različiti sufiksi: imenički, pridjevski, glagolski i priložni (Barić 2005: 294).

Sanja Vulić ističe da je u čakavskim govorima, kao i u hrvatskom jeziku općenito, najveći broj imenica tvoren upravo sufiksalnom tvorbom. Tvorenice koje nastaju čistom sufiksalnom tvorbom u čakavskim se govorima deriviraju od imenica, od glagola, od pridjeva, od priloga i od brojeva. Između ovih vrsta najplodnije su odimenička, odglagolska i otpridjevna čista sufiksalna tvorba. Imenice se deriviraju od imenica svih triju rodova, i od glagola svih konjugacijskih vrsta, odnosno od I. do VI. vrste (Vulić 2005: 76).

Karakteristika je hrvatskog standardnog jezika i većine njegovih sustava postojanje kategorije roda koja razlikuje muški, ženski i srednji rod, a analogno tome postoje i određeni sufiksi koji sudjeluju u tvorbi pojedinoga roda. Tvorba riječi koja je najzastupljenija je ona od imenica muškoga i ženskoga roda. Imenice srednjega roda u tvorbi riječi slabije su zastupljene, što se objašnjava općenito manjom zastupljenošću imenica srednjega roda.

Kada govori o plodnosti sufikasa za tvorbu imenica od pojedinoga roda, Sanja Vulić za tvorbu imenica muškoga roda izdvaja ove razmjerno plodne hipersufikse: *-Ø, -(a)c, -(a)k, -ić, -jak, -ār, -ač, -ist, -ik, -telj, -āk.* Za tvorbu

imenica ženskoga roda ubraja navedene sufikse koji su plodni: *-ica, -a, -ost/ōst, -ina, -ka, -ija, -Ø, -ja, -ba, -nja*. Osim ovih sufikasa plodnima se mogu smatrati i oni sufiksi koji se koriste u tvorbi imenica srednjega roda. Od tih je sufikasa najplodniji sufiks *-nje*, a osim njega plodni su još i sufiksi *-enje* i *-jenje*. Kada se govori o imenicama srednjega roda u plodne se sufikse mogu ubrojiti i ovi: *-e*, *-stvo* i *-išće* (Vulić 2005: 76).

U jeziku postoje i neplodni sufiksi. Neplodan je sufiks onaj kojim se više ne tvore nove riječi (Babić 2002: 56).

Literatura nam govori o različitoj plodnosti sufikasa u standardnom jeziku, ali i u njegovim sustavima, konkretno čakavskom narječju. Uočavamo da svaki rod ima sufikse koji su više ili manje plodni, a srednji se rod izdvaja po tome što općenito ima najmanji broj sufikasa. Razmjerno broju riječi srednjega roda on ima i najmanji broj plodnih sufikasa. Očekuje se da će takva distribucija sufikasa biti i u mjesnom govoru Kompolja.

Sufiksi stranoga podrijetla mogu se dodavati na domaću osnovu riječi, a isto tako se i domaći sufiks može pridodati na neku riječ stranoga podrijetla.

4. 1. 2. Čista prefiksalna tvorba imenica u hrvatskome standardnom jeziku

Teoretičari koji se bave proučavanjem tvorbe riječi još uvijek nemaju usuglašene stavove o čistoj prefiksalnoj tvorbi.

Eugenija Barić smatra čistu prefiksalnu tvorbu posebnom vrstom slaganja, a razliku između prefiksalne i sufiksalne tvorbe vidljiva je u načinu na koji sufiks i prefiks sudjeluju u tvorbi nove riječi. Prefiks modificira samo leksičko značenje riječi pri čemu ne potire njezinu morfološku narav (Barić 2005: 295).

Iako prefiksalnu tvorbu smatra slaganjem a njezine tvorenice složenicama, Stjepan Babić navodi kako je karakteristika čiste prefiksalne tvore to što prefiksi dolaze na cijelu riječ, a tvorenica ostaje u onoj kategoriji u kojoj je i osnova riječi. Ovo svojstvo prefiksalne tvorbe ne vrijedi u prefiksalno-sufiksalnoj i prefiksalno-složenoj tvorbi (Babić 2002: 48).

Najčešći prefiksi koji se koriste u prefiksalnoj tvobri prema Eugeniji Barić su *među-, nad-, po-, pod-, polu-, pre-, pred-, su-*. Uz navede prefikse Sanja Vulić dodaje i prefikse stranoga podrijetla koji se ujedno i najviše koriste u tvorbi imenica čistom prefiksalnom tvorbom, a ti prefiksi su *an-*, *arci-* i *sub-*.

Uvod o čistoj prefiksalnoj tvorbi završava se obrazloženjem Sanje Vulić o naravi čiste prefiksalne tvorbe. Za složenu sufiksalnu tvorbu potrebne su barem dvije punoznačne riječi. Prefiksi su najvećim dijelom nepunoznačne riječi i sudjeluju u modificiranju temeljnoga značenja. Iz navedenoga proizlazi da je za složenu tvorbu potrebno imati dvije punoznačne osnove i radi toga se čista prefiksalna tvorba smatra jednom od metoda derivacijske tvorbe imenica (Vulić 2007c: 81).

4. 1. 3. Prefiksalno-sufiksalna tvorba imenica u hrvatskome standardnom jeziku

Termin prefiksalno-sufiksalna tvorba govori o načinu tvorbe izvedenica. One se tvore istodobnom prefiksacijom i sufiksacijom tvorbene osnove.

Sanja Vulić upozorava na neusuglašenost jezikoslovaca o pripadnosti ove tvorbe, kao i prefiksalne tvorbe, složenoj tvorbi ili metodi derivacijske tvorbe.

Prihvaćanju postavke o složenosti tvorbe pridonosi činjenica da prefiksi, za razliku od sufikasa mogu biti samostalne riječi, to znači da mogu sudjelovati u složenoj tvorbi. Pripadanje prefiksalno-sufiksalne tvorbe metodi derivacijske tvorbe jezikoslovci obrazlažu činjenicom da su prefiksi najčešće ipak nepunoznačne riječi koje modificiraju temeljno značenje (Vulić 2007b: 122).

U *Hrvatskoj gramatici* Eugenije Barić i suradnika pronalazimo kako su imenice nastale prefiksalno-sufiksalnom tvorbom u vezi s prijedložnim izrazom, a to znači da prefiks koji je nastao od prijedloga zadržava svoje prijedložno značenje (Barić 2005: 334).

Nove riječi koje nastaju najčešće se deriviraju od imeničkih, a manje od glagolskih osnova.

Barić nadalje navodi najčešće prefikse koji sudjeluju u prefiksalno-sufiksalnoj tvorbi imenica: *bez-, do-, na-, nad-, po-, pri-,*i *uz-.*Uz prefikse navodi i najčešće sufikse koji određuju značenjsku pripadnost tvorenice: *-ac, -ak, -ar, -aš, -ica, -nik, -ina* (Barić 2005: 334-335).

4. 2. Čista sufiksalna tvorba imenica u mjesnom govoru Kompolja

Na temelju analize rječničke građe potvrđeno je da su izvedenice koje su tvorene čistom sufiksalnom tvorbom ujedno i najplodniji način derivacijske tvorbe u mjesnom govoru Kompolja.

Utvrđen je veliki broj plodnih sufikasa koji sudjeluju u tvorbi, a uz tvorbu su i modifikatori značenja izvedenica. Analiziraju se i oni sufiksi koji su manje plodni. Uz pregled tvorbenih sufikasa nalazi se i objašnjenje značenja koje dobivaju nastale tvorenice.

4. 2. 1. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ina, -etina, -urina, -čina, -otina, -urina* i *-oština*

Sufiks *-ina*

Analizirana rječnička građa pokazuje da je sufiks *-ina* u tvorbi imenica veoma plodan. Tim je sufiksom tvoreno najviše imenica koje su muškoga i znatno manji broj imenica ženskoga roda. Sufiks *-ina* dodan na osnovu najčešće izvedenici daje značenje uvećanice.

Primjeri izvedenica iz imeničkih osnova nastavkom *-ina*:
äbdina (abd + ina) 'velika obad', *äbortina* (abort + ina) 'uvećanica od abort', *adütina* (adut + ina) 'uvećanica od adut', *advokätina* (advokat + ina) 'uvećanica od advokat', *agregätina* (agregat + ina) 'uvećanica od agregat', *äjdučina* (ajduk + ina) 'uvećanica od ajduk', *ajmïna* (ajm + ina) 'uvećanica od ajam', *äkrapina* (akrap + ina) 'uvećanica od akrap', *akumulâtorina* (akumulator + ina) 'uvećanica

od akumulator', *alätina* (alat + ina) 'uvećanica od alat', *amïna* (am + ina) 'uvećanica od am', *anbarïna* (anbar + ina) 'uvećanica od anbar', *änkerina* (anker + ina) 'uvećanica od anker', *änperina* (anper + ina) 'uvećanica od anper', *aparätina* (aparat + ina) 'uvećanica od aparat', *apetïtina* (apetit + ina) 'uvećanica od apetit', *ärapina* (arap + ina) 'uvećanica od arap', *arnjïna* (arnj + ina) 'uvećanica od aranj', *äsina* (as + ina) 'uvećanica od as', *äsurina* (asur + ina) 'uvećanica od asur', *âvtina* (avt + ina) 'uvećanica od avto', *avtõbusina* (avtobus + ina) 'uvećanica od avtobus', *bačẽnčina* (bačenk + ina) 'uvećanica od bačenka', *bäčina* (bak + ina) 'uvećanica od bak', *bãgerina* (bager + ina) 'uvećanica od bager', *baglämina* (baglam + ina) 'uvećanica od baglama', *bägremina* (bagrem + ina) 'uvećanica od bagrem', *bäjlažina* (bajlag + ina) 'uvećanica od bajlag', *bãjtina* (bajt + ina) 'uvećanica od bajta', *bakalärina* (bakalar + ina) 'uvećanica od bakalar', *balkönina* (balkon + ina) 'uvećanica od balkon', *balõnerina* (baloner + ina) 'uvećanica od baloner', *bãnčina* (bank + ina) 'uvećanica od banak', *baräbina* (barab + ina) 'uvećanica od baraba', *baräčina* (barak + ina) 'uvećanica od baraka', *barjäčina* i *barjačïna* (barjak + ina) 'uvećanica od barjak', *batakunïna* (batakun + ina) 'uvećanica od batakun', *bätina* (bat + ina) 'uvećanica od bat', *bätrolina* (batrol + ina) 'uvećanica od batrol', *batüčina* (batuk + ina) 'uvećanica od batuka', *bećarïna* (bećar + ina) 'uvećanica od bećar', *bëntina* (bent + ina) 'uvećanica od bent', *bezdanïčina* (bezdanic + ina) 'uvećanica od bezdanica', *bičïna* (bik + ina) 'uvećanica od bik', *bïljčina* (biljc + ina) 'uvećanica od biljac', *blöčina* (blok + ina) 'uvećanica od blok', *bõglnina* (bogln + ina) 'uvećanica od bogln', *böjlerina* (bojler + ina) 'uvećanica od bojler', *bökserina* (bokser + ina) 'uvećanica od bokser', bõlničina (bolnic + ina) 'uvećanica od bolnica', *bõrerina* (borer + ina) 'uvećanica od borer', *borïna* (bor + ina) 'uvećanica od bor', *borövičina* (borovic + ina) 'uvećanica od borovica', *bravïna* (brav + ina) 'uvećanica od brav', bräboljčina (brabonjk + ina) 'uvećanica od brabonjak, *brčïna* (brk + ina) 'uvećanica od brk', *brdëšnjačina* (brdešnjak + ina) 'uvećanica od brdešnjak', *brestïna* (brest + ina) 'uvećanica od brest', *brežïna* (breg + ina) 'uvećanica od breg', *briktašina* (briktaš + ina) 'uvećanica od briktaš', *brižïna* (brig + ina)

'uvećanica od brig', *brïnjičina* (brnjic + ina) 'uvećanica od brnjica' *brodïna* (brod + ina) 'uvećanica od brod', *broïna* (broj + ina) 'uvećanica od broj', *brӧšina* (broš + ina) 'uvećanica od broš', *brükširina* (brukšir + ina) 'uvećanica od brukšir' (konjska orma), *brzlẽtina* (brzlet + ina) 'uvećanica od brzleta', *bubrïžina* (bubrig + ina) 'uvećanica od bubrig', *büflina* (bufl + ina) 'uvećanica od bufl', *bujadĩna* (bujad + ina) 'uvećanica od bujad', *bunarïna* (bunar + ina) 'uvećanica od bunar', *bũnbarina* (bunbar + ina) 'uvećanica od bunbar', *büntina* (bunt + ina) 'uvećanica od bunt', *büština* (bušt + ina) 'uvećanica od bušt', *cãgerina* (cager + ina) 'uvećanica od cager', *cekulärina* (cekular + ina) 'uvećanica od cekular', *cẽlerina* (celer + ina) 'uvećanica od celer', *cẽnerina* (cener + ina) 'uvećanica od cener', *cẽrina* (cer + ina) 'uvećanica od cer', *cẽrkularina* (cerular + ina) 'uvećanica od cerkular', *cilïnderina* (cilinder + ina) 'uvećanica od cilinder', *crvïna* (crv + ina) 'uvećanica od crv', *curčïna* (curk + ina) 'uvećanica od curak', *cvetïna* (cvet + ina) 'uvećanica od cvet', *čẽpina* (čep + ina) 'uvećanica od čep', *čẽšnjina* (češnj + ina) 'uvećanica od češanj', *čẽtničina* (četnik + ina) 'uvećanica od četnik', *darïna* (dar + ina) 'uvećanica od dar', *dẽčkina* (dečk + ina) 'uvećanica od dečko', *dičäčina* (dičak + ina) 'uvećanica od dičak', *dirẽktorina* (direktor + ina) 'uvećanica od direktor', *dӧlina* (dol + ina) 'uvećanica od dol', *drenoväčina* (drenovac + ina) 'uvećanica od drenovača (prut)', *drẽšina* (dreš + ina) 'uvećanica od dreš' ('vršalica za žito'), *drӧpina* (drop + ina) 'uvećanica od drop', *dućänina* (dućan + ina) 'uvećanica od dućan', *düdučina* (duduk + ina) 'uvećanica od duduk', *dükatina* (dukat + ina) 'uvećanica od dukat', *dürcužina* (ducrug + ina) 'uvećanica od durcug', *dviživïčina* (dvizic + ina) 'uvećanica od dvizica', *đačïna* (đak + ina) 'uvećanica od đak', *đẽnperina* (đenper + ina) 'uvećanica od đenper', *đẽrdanina* (đerdan + ina) 'uvećanica od đerdan', *đӧnina* (đon + ina) 'uvećanica od đon', *fäfoljčina* (fakoljk + ina) 'uvećanica od fafoljak', *fäntina* (fant + ina) 'uvećanica od fant', *fẽderina* (feder + ina) 'uvećanica od feder', *fẽlerina* (feler + ina) 'uvećanica od feler', *fẽsina* (fes + ina) 'uvećanica od fes', *fiškälina* (fiškal + ina) 'uvećanica od fiškal', *fitiljïna* (fitilj + ina) 'uvećanica od fitilj', *fӧrina* (for + ina) 'uvećanica od for', *frdẽkterina* (frdekter + ina) 'uvećanica od frdekter' ('onaj koji

je neobavezan u ponašanju, snalažljiv'), *fundamëntina* (fundament + ina) 'uvećanica od fundament', *furčïna* (furk + ina) 'uvećanica od furak'.

Od navedenih uvećanica potrebno je izdvojiti izvedenicu *bolešćïna* (bolest + ina) 'opaka bolest'. Ova je izvedenica sementički obilježena. Leksemom se pojačava njezino značenje, odnosno želi se dodatno istaknuti opasnost i strah od bolesti.

Osim značenja uvećanice sufiks *-ina* može tvoriti i nove imenice koje imaju pejorativno značenje u odnosu na osnovu. Pejorativna značenja također imaju u osnovi imenicu muškoga ili ženskoga roda.

Primjeri izvedenica pejorativna značenja od imenica muškoga i ženskoga roda tvorene sufiksom *-ina*:

bârčina (bark + ina) 'pejorativno od barka', belïčina (belic + ina) 'pejorativno od belica', *bôdulina* (bodul + ina) 'pejorativno od bodul', *bradviljïna* (bradvilj + ina) 'pejorativno od bradvilj', *bršljänina* (bršljan + ina) 'pejorativno od bršljan', *bubnjïna* (bubnj + ina) 'pejorativno od bubanj', *bückurušina* (bućkuruš + ina) 'pejorativno od bućkuruš', *budälina* (budal + ina) 'pejorativno od budala', *bujadnïčina* (bujadnic + ina) 'pejorativno od bujadnica', *bujadnjäčina* (bujadnjak +ina) 'pejorativno od bujadnjak', *bûndina* (bund + ina) 'pejorativno od bunda', *cigarïna* (cigar + ina) 'pejorativno od cigar', *cïrnčina* (crnc + ina) 'pejorativno od crnac', *čärdačina* (čardak + ina) 'pejorativno od čardak', *čëgrtina* (čegrt + ina) 'pejorativno od čegrt', *čepũrčina* (čepurk + ina) 'pejorativno od čepurka', *čeräpina* (čerap + ina) 'pejorativno od čerapa', *čeripïna* (čerip + ina) 'pejorativno od čerip', *čïfutina* (čifut + ina) 'pejorativno od čifut', *čïrjačina* (čirjak + ina) 'pejorativno od čirjak', *čmögorina* (čmogor + ina) 'pejorativno od čmogor ('kvrga'), *čunïna* (čun + ina) 'pejorativno od čun' ('komad drveta'), *ćëmerina* (ćemer + ina) 'pejorativno od ćemer', *ćöšćina* (ćošk + ina) 'pejorativno od ćošak', *dëktišina* (dektiš + ina) 'pejorativno od dektiš', *dïhtunžina* (dihtung + ina) 'pejorativno od dihtung', *dičïna* (dic + ina) 'pejorativno od dica', *divljäčina* (divljač + ina) 'pejorativno od divljak', *dökturičina* (dokturic + ina) 'pejorativno od dokturica', *drvãrničina* (drvarnic + ina) 'pejorativno od drvarnica', *đëmina*

(đem + ina) 'pejorativno od đem', *fäsunžina* (fasung + ina) 'pejorativno od fasung', *fërtlina* (fertl + ina) 'pejorativno od fertl' ('zaslon'), *firunžina* (firung + ina) 'pejorativno od firunga'.

Sufiks -*ina* sudjeluje i u tvorbi izvedenica pejorativna značenja od etnika:

Amerikänčina (amerikanc + ina) 'ugledan; pejorativno od Amerikanac' , *Bôdulčina* (bodulk + ina) 'pejorativno od Bodulka', *Bosãnčina* (bosank + ina) 'pejorativno od Bosanka', *Bosänčina* (bosanc + ina) 'pejorativno od Bosanac', *Bunjëvčina* (bunjevc + ina) 'pejorativno od Bunjevac', *Bunjẽvčina* (bunjevk + ina) 'pejorativno od Bunjevka', *Dalmatĩnčina* (dalmatink + ina) 'pejorativno od Dalmatinka', *Dalmatïnčina* (dalmatinc + ina) 'pejorativno od Dalmatinac', *Ërcegovčina* (ercegovc + ina) 'pejorativno od Ercegovac'.

Osim izvedenica koje imaju značenje uvećanice ili su tvorbom dobile samo pejorativno značenje, sufiks -*ina* u velikom broju primjera sudjeluje u tvorbi izvedenica koje imaju istodobno i značenje uvećanice i pejorativno značenje. U ovim primjerima prevladavaju imenice tvorene od imenica muškoga roda. Tek je nekoliko primjera imenica ženskoga roda koje sudjeluju u tvorbi izvedenica a da pritom imaju istodobno i uvećano i pejorativno značenje.

Primjeri izvedenica od imenica muškoga i ženskoga roda u značenju uvećanica i pejorativnoga značenja tvorene sufiksom -*ina*:

bëzbuština (bezbušt + ina) 'uvećanica i pejorativno od bezbušt', *bocunïna* (bocun + ina) 'uvećanica i pejorativno od bocun', *brätvanina* (bratvan + ina) 'uvećanica i pejorativno od bratvan', *brusïna* (brus + ina) 'uvećanica i pejorativno od brus', *bufëtina* (bufet + ina) 'uvećanica i pejorativno od bufet', *bünkerina* (bunker + ina) 'uvećanica i pejorativno od bunker', *cëkerina* (ceker + ina) 'uvećanica i pejorativno od ceker', *cerãdina* (cerad + ina) 'uvećanica i pejorativno od cerada', *Cigânčina* (cigank + ina) 'uvećanica i pejorativno od Ciganka', *čävlina* (čavl + ina) 'uvećanica i pejorativno od čaval', *čẽlnjačina* (čelnjak + ina) 'uvećanica i pejorativno od čelnjak', *čëšljina* (češlj + ina) 'uvećanica i pejorativno od češalj', *čïrina* (čir + ina) 'uvećanica i pejorativno od čir', *čovïčina* (čovik + ina) 'uvećanica i pejorativno od čovik', *črvïna* (črv + ina) 'uvećanica i

pejorativno od črv', *ćïlinina* (ćilin + ina) 'uvećanica i pejorativno od ćilin', *ćučïna* (ćuk + ina) 'uvećanica i pejorativno od ćuk', *ćüpina* (ćup + ina) 'uvećanica i pejorativno od ćup', *ćürčina* (ćurk + ina) 'uvećanica i pejorativno od ćurak', *dimïna* (dim + ina) 'uvećanica i pejorativno od dim', *dĩmljačina* (dimljak + ina) 'uvećanica i pejorativno od dimljak', *dïrečina* (direk + ina) 'uvećanica i pejorativno od direk', *dlänina* (dlan + ina) 'uvećanica i pejorativno od dlan', *drobïna* (drob + ina) 'uvećanica i pejorativno od drob', *dugãjsina* (dugajs + ina) 'uvećanica i pejorativno od dugajsa', *fäbričina* (fabrik + ina) 'uvećanica i pejorativno od fabrika', *fälčina* (falc + ina) 'uvećanica i pejorativno od falc', *farbäntina* (farbant + ina) 'uvećanica i pejorativno od farbant', *fažolïna* (fažol + ina) 'uvećanica i pejorativno od fažol', *füljčina* (fuljc + ina) 'uvećanica i pejorativno od fuljac'.

Osim značenja uvećanica i pejorativa sufiks -*ina* tvori imenice koje znače drvo kao građu, stabljiku ili grm:

bägremovina (bagremov + ina) 'bagremovo drvo', *borövina* (borov + ina) 'borovo drvo', *brestövina* (brestov + ina) 'brestovo drvo', *bükovina* (bukov + ina) 'bukovo drvo', *čerišnjovina* (čerišnjov + ina) 'čerišnjovo drvo', *drenövina* (drenov + ina) 'drenovo drvo', *drvarïna* (drvar + ina) 'drvo odobreno za drvarenje', *drvevĩna* (drven + ina) 'drveni okviri prozora i vrata', *fažolövina* (fažolov + ina) 'zrela stabljika fažola u koji više nema zrnja'.

Uz sva spomenuta značenja sufiks -*ina* može imati i pojedinačna značenja što je vidljivo iz sljedećih primjera:

bakovĩna (bakov + ina) 'spolna moć/snaga', *belĩna* (bel + ina) 'vjenčanica, bijela odjeća ili odbljesak snijega', *biljačïna* (biljač + ina) 'posao komušanja kukuruza', *brdïna* (brd + ina) 'uzvisina', brzïna (brz + ina) 'svojstvo onoga što je brzo', *budalãšćina* (budalast + ina) 'glupost, nerazuman posao', *celĩna* (cel + ina) 'stanje onoga što je cijelo', *Crikvïna* (crikv + ina) 'brdo u Kompolju, mjesto gdje je nekoć bila crikva', *Crkvïna* (crkv + ina) 'isto kao i Crikvina', *crnĩna* (crn + ina) 'crna odjeća kao znak žalosti', *čistĩna* (čist + ina) 'prostor u šumi na kojem ne rastu stabla', *čuvarïna* (čuvar + ina) 'čuvanje mrtvaca', *dobrïčina* (dobric + ina)

'onaj koji je dobre i blage ćudi', *dökturïna* (doktur + ina) 'pravi doktur', *Ërcegovina* (ercegov + ina) 'država u kojoj žive Ercegovci'.

Sufiks -etina

Sve izvedenice tvorene sufiksom -*etina* derivirane su od imeničke osnove ženskoga roda. Najveći broj izvedenica ima augmentativno značenje:

alketïna (alk + etina) 'uvećanica od alka', *aljetïna* (alj + etina) 'uvećanica od alja', babetïna (bab + etina) 'uvećanica od baba', *bačvetïna* (bačv + etina) 'uvećanica od bačva', *baretïna* (bar + etina) 'uvećanica od bara', *bažvetïna* (bažv + etina) 'uvećanica od bažva', *bedretïna* (bedr + etina) 'uvećanica od bedra', *benetïna* (ben + etina) 'uvećanica od bena', *berdetïna* (berd + etina) 'uvećanica od berda', *beštijetïna* (beštij + etina) 'uvećanica od beštija', *birketïna* (birk + etina) 'uvećanica od birka', *birtijëtina* (birtij + etina) 'uvećanica od birtija', *blanjetïna* (blanj + etina) 'uvećanica od blanja', *blitvetïna* (blitv + etina) 'uvećanica od blitva', *blonbetïna* (blonb + etina) 'uvećanica od blonba', *bluzetïna* (bluz + etina) 'uvećanica od bluza', *bodljetïna* (bodlj + etina) 'uvećanica od bodljika', *bonbetïna* (bonb + etina) 'uvećanica od bonba', *botetïna* (bot + etina) 'uvećanica od bota', *bradvetïna* (bradv + etina) 'uvećanica od bradva', *bravetïna* (brav + etina) 'uvećanica od brava', *breskvetïna* (breskv + etina) 'uvećanica od breskva', *brinetïna* (brin + etina) 'uvećanica od brina', *brkljetïna* (brklj + etina) 'uvećanica od brklja', *bručketïna* (bruč + etina) 'uvećanica od bručka', *bubljetïna* (bublj + etina) 'uvećanica od bublja', *bukvetïna* (bukv + etina) 'uvećanica od bukva', *buretïna* (bur + etina) 'uvećanica od bura', *capetïna* (cap + etina) 'uvećanica od capa', *cikletïna* (cikl + etina) 'uvećanica od cikla', *cimetïna* (cim + etina) 'uvećanica od cima', *cipljetïna* (ciplj + etina) 'uvećanica od ciplja', *cokljetïna* (coklj + etina) 'uvećanica od coklja', *crikvetïna* (crikv + etina) 'uvećanica od crikva', *crtetïna* (crt + etina) 'uvećanica od crta', *cunjetïna* (cunj + etina) 'uvećanica od cunja', *cvitetïna* (cvit + etina) 'uvećanica od cvita', *čašetïna* (čaš + etina) 'uvećanica od čaša', *čvoketïna* (čvok + etina) 'uvećanica od čvoka', *dasketïna* (dask + etina) 'uvećanica od daska', *deketïna* (dek + etina) 'uvećanica

od deka', *dlaketi̇na* (dlak + etina) 'uvećanica od dlaka', *dražetina* (drag + etina) 'uvećanica od draga', *duljetina* (dulj + etina) 'uvećanica od dulja' ('guma koja se stavlja na grlić boce'), *dunjetina* (dunj + etina) 'uvećanica od dunja', *dupljetina* (duplj + etina) 'uvećanica od duplja', *felgetina* (felg + etina) 'uvećanica od felga', *fintetina* (fint + etina) 'uvećanica od finta', *flanjketina* (flanjk + etina) 'uvećanica od flanjka (uži i duži dio čega)', *fleketina* (flek + etina) 'uvećanica od fleka', *floketina* (flok + etina) 'uvećanica od floka', *foljetina* (folj + etina) 'uvećanica od folja', *frapetina* (frap + etina) 'uvećanica od frapa', *funjarëtina* (funjar + etina) 'uvećanica od funjara'.

Osim augmentativnoga značenja sufiks -*etina* tvori izvedenice koje imaju pejorativno značenje, osnove su također ženskoga roda:

barčetina (bark + etina) 'pejorativno od barka', *bazgetina* (bazg + etina) 'pejorativno od bazga', *bradetina* (brad + etina) 'pejorativno od brada', *brojčetina* (brojk + etina) 'pejorativno od brojka', *brusetina* (brus + etina) ' pejorativno od brusa', *budalëtina* (budal + etina) 'pejorativno od budala', *bundetina* (bund + etina) 'pejorativno od bunda', *cigletina* (cigl + etina) 'pejorativno od cigla', *čanpetina* (čanp + etina) 'pejorativno od čanpa', *čoketina* (čok + etina) 'pejorativno od čoka', *čviketina* (čvik + etina) 'pejorativno od čvika', *čvrgetina* (čvrg + etina) 'pejorativno od čvrga', *ćućetina* (ćuć + etina) 'pejorativno od ćuća', *ćumetina* (ćum + etina) 'pejorativno od ćuma' ('glava'), *ćuskijetina* (ćuskij + etina) 'pejorativno od ćuskija', *ćušketina* (ćušk + etina) 'pejorativno od ćuška', *diklетina* (dikl + etina) 'pejorativno od dikla' ('sluškinja'), *dretvetina* (dretv + etina) 'pejorativno od dretva', *dudetina* (dud + etina) 'pejorativno od duda', *farbetina* (farb + etina) 'pejorativno od farba', *flašetina* (flaš + etina) 'pejorativno od flaša', *frajletina* (frajl + etina) 'pejorativno od frajla', *fucetina* (fuc + etina) 'pejorativno od fuca', *fuljetina* (fulj + etina) 'pejorativno od fulja'.

Analizom je utvrđeno i nekoliko imenica koje u sebi imaju i augmentativno i peorativno značenje:

brazdetina (brazd + etina) 'uvećanica i pejorativno od brazda', *brunzetina* (brunz + etina) 'uvećanica i pejorativno od brunza', *bučetina* (buc + etina)

'uvećanica i pejorativno od buca', *cipelëtina* (cipel + etina) 'uvećanica i pejorativno od cipela', *curetïna* (cur + etina) 'uvećanica i pejorativno od cura', *čižmetïna* (čižm + etina) 'uvećanica i pejorativno od čižma', *faldetïna* (fald + etina) 'uvećanica i pejorativno od falda'.

Izvedenice sufiksom -*etina* mogu označavati i meso. U oba se primjera dogodila promjena muškoga u ženski rod:

bïčetina (bik + etina) 'meso bika', *brävetina* (brav + etina) 'meso brava'.

Sufiks -*urina*

Sufiks -*urina* tvori najviše izvedenica koje imaju pejorativno značenje od imenica ženskoga roda. I ostale izvedenice koje u sebi sadrže augmentativno i pejorativno značenje ili samo augmentativno značenje, tvorene su od imenica ženskoga roda.

Pejorativna značenja uglavnom imaju imanice koje označavaju predmete, komade odjeće ili obuću, stabljiku ili dijelove tijela.

bačvurïna (bačv + urina) 'pejorativno od bačva, *bluzurïna* (bluz + urina) 'pejorativno od bluza', *bočurïna* (boc + urina) 'pejorativno od boca', *cigalurïna* (cigl + urina) 'pejorativno od cigla', *cikalurïna* (cukl + urina) 'pejorativno od cikla', *cimurïna* (cim + urina) 'pejorativno od cima', *civčurïna* (civč + urina) 'pejorativno od civ', *cokljurïna* (coklj + urina) 'pejorativno od coklja', *crturïna* (crt + urina) 'pejorativno od crta', *čižmurïna* (čižm + urina) 'pejorativno od čižma', *dašćurïna* (dask + urina) 'pejorativno od daska', *dičurïna* (dic + urina) 'pejorativno od dica', *dlačurïna* (dlak + urina) 'pejorativno od dlaka', *dlakurïna* (dlak + urina) 'pejorativno od dlaka', *dretvurïna* (dretv + urina) 'pejorativno od dretva', *droburïna* (drob + urina) 'pejorativno od drob', *flekurïna* (flek + urina) 'pejortivno od fleka'.

Vrlo mali broj primjera istodobno ima i augmentataivno i pejorativno značenje tvoreno sufiksom -*urina*. Riječ je o imenicama koje znače nešto konkretno.

blitvurïna (blitv + urina) 'uvećanica i pejorativno od blitva', *braduriïna* (brad + urina) 'uvećanica i pejorativno od brada', *bučurïna* (buc + urina) 'uvećanica i pejorativno od buca', *cicurïna* (cic + urina) 'uvećanica i pejorativno od cica', *čašurïna* (čaš + urina) 'uvećanica i pejorativno od čaša'.

Kao i prethodni sufiksi i sufiks -*etina* može tvoriti samo augmentativno značenje izvedenih imenice, koje također označavaju nešto konkretno.

bonburïna (bonb + urina) 'uvećanica od bonba', *brazdurïna* (brazd + urina) 'uvećanica od brazda', *bukvurïna* (bukv + urina) 'uvećanica od bukva', *capurïna* (cap + urina) 'uvećanica od capa', *cesturïna* (cest + urina) 'uvećanica od cesta', *civurïna* (civ + urina) 'uvećanica od civ'.

Sufiks -*čina*

Sufiks -*čina* sudjeluje u izvođenju imenice koje imaju imeničku osnovu, a mogu biti muškoga ili ženskoga roda, rjeđe srednjega.

avijönčina (avion + čina) 'uvećanica od avion', *balkönčina* (balkon + čina) 'uvećanica od balkon', *baštünčina* (baštun + čina) 'uvećanica od baštun' ('udarac'), *bezdänčina* (bezdan + čina) 'uvećanica od bezdan', *büpčina* (bub + čina) 'uvećanica od bubac', *eknãdelčina* (eknadel + čina) 'uvećanica od eknadel' ('igla s kukicom kojom se izrađuju čipke'), *eknãdlčina* (eknadl + čina) 'uvećanica od eknadl', *fakïnčina* (fakin + čina) 'uvećanica od fakin', *felërčina* (feler + čina) 'uvećanica od feler'.

Sve su analizirane imenice izvedene od imenica muškoga roda, samo je jedan primjer izvedenice kojoj je početna osnova ženskoga roda *civčïna* (civ + čina) 'uvećanica od civ'.

Poput prethodnih sufikasa i sufiks -*čina* tvori izvedenice s augmentativnim i pejorativnim značenjem, što potvrđuju sljedeća dva primjera:

bocünčina (bocun + čina) 'uvećanica i pejorativno od bocun', *dućänčina* (dućan + čina) 'uvećanica i pejorativno od dućan.

Pejorativno značenje u čijoj tvorbi sudjeluje sufiks –*čina* imaju samo dvije imenice čija je osnova muškoga roda:

admirälčina (admiral + čina) 'pejorativno od admiral', *čïrčina* (čir + čina) 'pejorativno od čir'.

Sufiks *-otina*

Sufiksom *-otina* tvorene su imenice od glagolskih osnova, a označavaju neku konkretnu stvar. Takve se izvedenice najčešće mogu opisati preoblikom:

blanjötina (blanj + otina) 'ono što nastaje kada se blanja', *bljuvötina* (bljuv + otina) 'ono što nastaje kada se bljuje', *brazgötina* (brazg + otina) 'dubok trag na nekoj površini', *crkötina* (ckr + otina) 'lešina'.

Sufiks *-ovina*

Pronađena izvedenica tvorena sufiksom *-ovina* izvedena je od imeničke osnove ženskoga roda, značenje joj je konkretno, a u ovom slučaju označava biljku: *äbdovina* (abd + ovina) 'velika abad'.

Sufiks *-uština*

Sufiks *-uština* manje je plodan od ostalih sufikasa koji završavaju na *-ina*. U pronađenom primjeru značenje izvednice je pejorativno, a tvorena je od imeničke osnove ženskoga roda: *barušćïna* (bar + uština) 'pejorativno od bara'.

4. 2. 2. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ić* i *-čić*

Izvedenice tvorene dodavanjem sufiksa *-ić* u najviše slučajeva dobivaju deminutivno značenje. Tvorba je moguća od sva tri imenička roda, a u analiziranim primjerima prevladavaju osnove muškoga roda.

Primjeri izvedenica od osnova muškoga roda tvorenih sufiksom *-ić*:

äbortić (abort + ić) 'umanjenica od abort', *adütić* (adut + ić) 'umanjenica od adut', *agregätić* (agregat + ić) 'umanjenica od agregat', *äjdučić* (ajduk + ić) 'umanjenica od ajduk', *äjgemaktić* (ajgemakt + ić) 'umanjenica od ajgemakt',

ajmîć (ajm + ić) 'umanjenica od ajam', *äkrapić* (akrap + ić) 'umanjenica od akrap', *akumulâtorić* (akumulator + ić) 'umanjenica od akumulator', *alätić* (alat + ić) 'umanjenica od alat', *amîć* (am + ić) 'umanjenica od am', *anbarîć* (anbar + ić) 'umanjenica od anbar', *ãnđelić* (anđel + ić) 'umanjenica od anđel', *änkerić* (anker + ić) 'umanjenica od anker', *änperić* (anper + ić) 'umanjenica od anper', *änjcužić* (anjcug + ić) 'umanjenica od anjcug', *aparätić* (aparat + ić) 'umanjenica od aparat', *apetïtić* (apetit + ić) 'umanjenica od apetit', *ärapić* (arap + ić) 'umanjenica od arap', *arnjîć* (arnj + ić) 'umanjeica od aranj', *âvtić* (avt + ić) 'umanjenica od avto', *avtõbusić* (avtobus + ić) 'umanjenica od avtobus', *bäčić* (bak + ić) 'umanjenica od bak', *bãgerić* (bager + ić) 'umanjenica od bager', *bägremić* (bagrem + ić) 'umanjenica od bagrem', *bäjerić* (bajer + ić) 'umanjenica od bajer', *bäjlažić* (bajlag + ić) 'umanjenica od bajlag', *bakalärić* (bakalar + ić) 'umanjenica od bakalar', *balkönić* (balkon + ić) 'umanjenica od balkon', *balõnerić* (baloner + ić) 'umanjenica od baloner', *bãnčić* (bank + ić) 'umanjenica od banak', *barjäčić* i *barjačîć* (barjak + ić) 'umanjenica od barjak', *baškötić* (baškot + ić) 'umanjenica od baškot' ('osušeno pecivo'), *batakunîć* (batakun + ić) 'umanjnica od batakun' ('komad čega podjednakih dimenzija širine, duljine ili visine'), *bätić* (bat + ić) 'umanjenica od bat', *bätrolić* (batrol + ić) 'umanjnica od batrol', *bëntić* (bent + ić) 'umanjenica od bent', *bëzbuštić* (bezbušt + ić) 'umanjenica od bezbušt', *bezëčić* (bezec + ić) 'umanjenica od bezec' ('rever na kaputu'), *bičîć* (bik + ić) 'umanjenica od bik', *bïljčić* (biljc + ić) 'umanjenica od biljac', *bliznäčić* (bliznac + ić) 'umanjenica od bliznac', *blöčić* (blok + ić) 'umanjenica od blok', *bocunîć* (bocun + ić) 'umanjenica od bocun', *bočîć* (bok + ić) 'umanjenica od bok', *bõglnić* (bogln + ić) 'umanjenica od bogln', *böjlerić* (bojler + ić) 'umanjenica od bojler', *bokîć* (bok + ić) 'umanjenica od bok', *bökserić* (bokser + ić) 'umanjenica od bokser', *bõrerić* (borer + ić) 'umanjenica od borer', *borîć* (bor + ić) 'umanjenica od bor', *bräboljčič* (brabonjk + ić) 'umanjenica od brabonjak' *brätvanić* (bratvan + ić) 'umanjenica od bratvan', *bravîć* (brav + ić) 'umanjenica od brav', bř̃celjić (brcelj + ić) 'umanjenica od brcelj' ('gornje držalo na kosištu'), *brčîć* (brk + ić) 'umanjenica od brk', brdëšnjačić (brdešnjak + ić) 'umanjenica od

brdešnjak' ('svitak'), *brestîć* (brest + ić) 'umanjenica od brest', *brïktašić* (briktaš + ić) 'umanjenica od briktaš', *brodîć* (brod + ić) 'umanjenica od brod', *broîć* (broj + ić) 'umanjenica od broj', *brö̈šić* (broš + ić) 'umanjenica od broš', *brükširić* (brukšir + ić) 'umanjenica od brukšir', *brusîć* (brus + ić) 'umanjenica od brus', *bubrïžić* (bubrig + ić) 'umanjenica od bubrig', *bü̈fetić* (bufet + ić) 'umanjenica od bufet', *bü̈flić* (bufl + ić) 'umanjenica od bufl', *bunarîć* (bunar + ić) 'umanjenica od bunar', *bũ̈nbarić* (bunbar + ić) 'umanjenica od bunbar', *bü̈nkerić* (bunker + ić) 'umanjenica od bunker', *bü̈ntić* (bunt + ić) 'umanjenica od bunt', *busîć* (bus + ić) 'umanjenica od bus', *bü̈štić* (bušt + ić) 'umanjenica od bušt', *cãgerić* (cager + ić) 'umanjenica od cager', *cäklnić* (cakln + ić) 'umanjenica od cakln' ('polukružni izrez na rubu platna'), *cëkerić* (ceker + ić) 'umanjenica od ceker', *cekïnić* (cekin + ić) 'umanjenica od cekin', *cekulärić* (cekular + ić) 'umanjenica od cekular', *cëlerić* (celer + ić) 'umanjenica od celer', *cẽnerić* (cener + ić) 'umanjenica od cener', *cërić* (cer + ić) 'umanjenica od cer', *cërkularić* (cerkular + ić) 'umanjenica od cerkular', *cigarîć* (cigar + ić) 'umanjenica od cigar', *cilïnderić* (cilinder + ić) 'umanjenica od cilinder', *cipîć* (cip + ić) 'umanjenica od cip', *crvîć* (crv + ić) 'umanjenica od crv', *curčîć* (curk + ić) 'umanjenica od curak', *cvëkić* (cvek + ić) 'umanjenica od cvek', *cvetîć* (cvet + ić) 'umanjenica od cvet', *čärdačić* (čardak + ić) 'umanjenica od čardak', *čävlić* (čavl + ić) 'umanjenica od čaval', *čëgrtić* (čegrt + ić) 'umanjenica od čegrt', *čẽlnjačić* (čelnjak + ić) 'umanjenica od čelnjak', *čëpić* (čep + ić) 'umanjenica od čep', *čeripîć* (čerip + ić) 'umanjenica od čerip', *čëšljić* (češlj + ić) 'umanjenica od češalj', *čëšnjić* (češnj + ić) 'umanjenica od češanj', *čëtničić* (četnik + ić) 'umanjenica od četnik', *čïfutić* (čifut + ić) 'umanjenica od čifut', *čikîć* (čik + ić) 'umanjenica od čik' ('piškor, riba šaranka'), *čïrić* (čir + ić) 'umanjenica od čir', *čĩrjačić* (čirjak + ić) 'umanjenica od čirjak', *čmö̈gorić* (čmogor + ić) 'umanjenica od čmogor' ('kvrga'), *čö̈porić* (čopor + ić) 'umanjenica od čopor', *čovïčić* (čovik + ić) 'umanjenica od čovik', *črvîć* (črv + ić) 'umanjenica od črv', *čunîć* (čun + ić) 'umanjenica od čun', *čü̈pić* (čup + ić) 'umanjenica od čup', *čü̈porić* (čupor + ić) 'umanjenica od čupor', *čü̈špajzić* (čušpajz + ić) 'umanjenica od čušpajz', *čvrčkîć* (čvrčk + ić) 'umanjenica od

čvrčak', *ćïlinić* (ćilin + ić) 'umanjenica od ćilin', *ćöščić* (ćošk + ić) 'umanjenica od ćošak', *ćöškić* (ćošk + ić) 'umanjenica od ćošak', *ćučîć* (ćuk + ić) 'umanjenica od ćuk', *ćüpić* (ćup + ić) 'umanjenica od ćup', *darîć* (dar + ić) umanjenica od dar', *dëdić* (ded + ić) 'umanjenica od ded', *dëktišić* (dektiš + ić) 'umanjenica od dektiš' ('oglavina'), *delîć* (del + ić) 'umanjenica od del', *dičäčić* (dičak + ić) 'umanjenica od dičak', *dïhtunžić* (dihtung + ić) 'umanjenica od dihtung', *dimîć* (dim + ić) 'umanjenica od dim', *dĩmljačić* (dimljak + ić) 'umanjenica od dimljak', *dïrečić* (direk + ić) 'umanjenica od direk', *dïtelić* (ditel + ić) 'umanjenica od ditel', *dlänić* (dlan + ić) 'umanjenica od dlan', *drobîć* (drob + ić) 'umanjenica od drob', *dućanîć* (dućan + ić) 'umanjenica od dućan', *düdukić* (duduk + ić) 'umanjenica od duduk', *dükatić* (dukat + ić) 'umanjenica od dukat', *durbïnić* (durbin + ić) 'umanjenica od durbin', *dürcužić* (durcug + ić) 'umanjenica od durcug', *đačîć* (đak + ić) 'umanjenica od đak', *đënperić* (đenper + ić) 'umanjenica od đenper', *đërdanić* (đerdan + ić) 'umanjenica od đerdan', *đönić* (đon + ić) 'umanjenica od đon', *ëscajžić* (escajg + ić) 'umanjenica od escajg' ('pribor za jelo')', *fäfoljčić* (fafoljk + ić) 'umanjenica od fafoljak', *fäjercažić* (fajercag + ić) 'umanjenica od fajercag', *fälčić* (falc + ić) 'umanjenica od falc', *fäntić* (fant + ić) 'umanjenica od fant', *farbäntić* (farbant + ić) 'umanjenica od farbant', *fäsunžić* (fasung + ić) 'umanjenica od fasung', *fažolîć* (fažol + ić) 'umanjenica od fažol', *fẽderić* (feder + ić) 'umanjenica od feder', *fẽlerić* (feler + ić) 'umanjenica od feler', *fẽrtlić* (fertl + ić) 'umanjenica od fertl' ('zaslon'), *fësić* (fes + ić) 'umanjenica od fes', *fitiljîć* (fitilj + ić) 'umanjenica od fitilj', *flëkić* (flek + ić) 'umanjenica od flek', *fõrić* (for + ić) 'umanjenica od for' ('tvor'), *frtaljîć* (frtalj + ić) 'umanjenica od frtalj', *füljčić* (fuljc + ić) 'umanjenica od fuljac', *funadamëntić* (fundament + ić) 'umanjenica od fundament', *furčîć* (furk + ić) 'umanjenica od furak'.

Analiza tvorbe imenica sufiksom *-ić* pokazala je da izvedenice mogu imati i pejorativno značenje. Takvih je primjera malo, ali su potvrđeni i ovdje navedeni:

bôjničić (bojnik + ić) 'pejorativno od bojnik', *činovn̈ičić* (činovnik + ić) 'pejorativno od činovnik', *dökturić* (doktur + ić) 'pejorativno od doktur'.

Potvrđena je i jedna izvedenica koja ima i deminutivno i pejorativno značenje: *ćürčić* (ćurk + ić) 'umanjenica i pejorativno od ćurak'.

Sufiks -*ić* u rijetkim slučajevima nekim izvedenicama daje i hipokoristično značenje: *cvërglić* (cvergl + ić) 'hipokoristik od cvergl', *čëkićić* (čekić + ić) 'hipokoristik od čekić'.

Od ostalih izvedenica pronađenih u rječnikoj građi ističe se izvedenica *bükvić* (bukv + ić) 'tanko i visoko bukovo stablo', tvorena od imenice *bukva* koja je ženskoga roda, pri čemu je došlo do promjene gramatičkog roda.

Sufiksom -*ić* tvoren je naziv za blagdan *Bö̈žić* (bog + ić) 'blagdan Isusova rođenja'. Iako je u osnovi riječi imenica Bog izvedenica ne označava malog Boga, odnosno nema deminutivno značenje. Navedeni primjer potvrđuje da se sufiks -*ić* koristi i u tvorbi novih imenica koje dalje mogu služiti kao osnova za nastanak novog leksema.

Izvedenica *batarîć* (batar + ić) 'mala mina, kratki minerski svrdao' ima dvostruko značenje. Uz deminutivno ima i značenje predmeta.

U izvedenicama *Bosän̈čić* (bosanc + ić) 'mladi Bosanac', *dëčkić* (dečk + ić) 'dječarac', *cr̈nčić* (crnc + ić) 'mladi crnac', vidi se da značenje sufiksa -*ić* može biti i netko tko je mlad.

Sufiks -*čić*

Izvedenice sa sufiksom -*čić* tvorene su prema ovom pravilu: *genitivna osnova + -čić*[12]*.* Svim izvedenicama osnove su muškoga roda i imaju deminutivno značenje:

ãnđelčić (anđel + čić) 'umanjenica od anđel', *avijönčić* (avion + čić) 'umanjenica od avion', *bezdän̈čić* i *bezdančîć* (*bezdan + čić*) 'umanjenica od bezdan', *bõglnčić* (bogln + čić) 'umanjenica od bogln' ('zavoj na cesti'), *briščîć* (brig + čić) 'umanjenica od brig', *dëklnčić* (dekln + čić) 'umanjenica od dekln',

[12] Babić 2002: 209

dućäńčić (dućan + čić) 'umanjenica od dućan', *eknãdelčić* (eknadel + čić) 'umanjenica od eknadel', *eknãdlčić* (eknadel + čić) 'umanjenica od eknadl', *fakïńčić* (fakin + čić) 'umanjenica od fakin'.

Uz najčešće deminutivno značenje sufiks -*čić* rjeđe ima i značenje hipokoristika:

bubrïščić (bubrig + čić) 'hipokoristik od bubrig', *deräńčić* (deran + čić) 'hipokoristik od deran'.

Potvrđena je po jedna izvedenica koja znači:

- umanjenica i hipokoristik, *čokänjčić* (čokanj + čić) 'umanjenica i hipokoristik od čokanj',
- netko tko je mlad, *Cigäńčić* (cigan + čić) 'mladi Cigan' i
- pejorativno od osnove, *dirëktorčić* (direktor + čić) 'pejorativno od direktor'.

4. 2. 3. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ica, -nica* i *-čica*

Sufiks *-ica* jedan je od najplodnijih imeničkih sufikasa[13]. Sufiks se dodaje na imeničke, pridjevske, glagolske i priložne osnove te tako tvori nove imenice.

Izvedenice se tvore od svih rodova imenica, ali tvorba je plodna isključivo od imenica muškoga i ženskoga roda.

Pregled izvedenica ženskoga roda sufiksom *-ica*:

älkica (alk + ica) 'umanjenica od alka', *antẽnica* (anten + ica) 'umanjenica od antena', *aperãcijica* (aperacij + ica) 'umanjenica od aperacija', *armöničica* (armonik + ica) 'umanjenica od armonika', *ãrtica* (art + ica) 'umanjenica od arta', *äsurica* (asur + ica) ' umanjenica od asur', *bäbica* (bab + ica) 'umanjenica od baba', *bäbuškica* (babušk + ica) 'umanjenica od babuška', *bačẽnčica* (bačenk + ica) 'umanjenica od bačenka', *bäčvica* (bačv + ica) 'umanjenica od bačva', *baglämica* (balgalm + ica) 'umanjenica od baglama', *bajonẽtica* (bajonet + ica) 'umanjenica od bajoneta', *bãjtica* (bajt + ica) 'umanjenica od bajta', *bäkica* (bak + ica) 'umanjenica od baka', *bälegica* (baleg + ica) 'umanjenica od balega', *balötica* (balot + ica) 'umanjenica od balota', *banãnica* (banan + ica) 'umanjenica od banana', *bänjica* (banj + ica) 'umanjenica od banja', *baräčica* (barak + ica) 'umanjenica od baraka', *bârčica* (bark + ica) 'umanjenica od barka', *bärica* (bar + ica) 'umanjenica od bara', *bäšćica* i *bãšćica* (bašt + ica) 'umanjenica od bašta', *batërijica* (baterij + ica) 'umanjenica od baterija', *batõnijica* (batonij + ica) 'umanjenica od batonija' ('božur, ukrana biljka'), *batüčica* (batuk + ica) 'umanjenica od batuka', *bãzgica* (bazg + ica) 'umanjenica od bazga', *bâždica* (bažd + ica) 'umanjenica od bažda' ('konac kojim se privremeno pričvršćuju skrojeni komadi odjeće'), *bäžvica* (bažv + ica) 'umanjenica od bažva', *bëdrica* (bedr + ica) 'umanjenica od bedra', *belegõnijica* (belegonij + ica) 'umanjenica od belegonija', *bêlkica* (belk + ica) 'umanjenica od belka', *bezdanïčica* (bezdanic + ica) 'umanjenica od bezdanica', *bîljčica* (biljk + ica) 'umanjenica od biljka', *bïrkica* (birk + ica) 'umanjenica od birka', *bïtangica* (bitang + ica) 'umanjenica

[13] Babić 2002: 166

od bitanga', *blänjica* (blanj + ica) 'umanjenica od blanja', *blïtvica* (blitv + ica) 'umanjenica od blitva', *blônbica* (blonb + ica) 'umanjenica od blonba', *blũzica* (bluz + ica) 'umanjenica od bluza', *böbica* (bob + ica) 'umanjenica od boba, *böbičica* (bobic + ica) 'umanjenica od bobica', *böčica* (boc + ica) 'umanjenica od boca', *bödljikica* (bodljik + ica) 'umanjenica od bodljika', *bönbica* (bonb + ica) 'umanjenica od bonba', *bonbõnica* (bonbon + ica) 'umanjenica od bonbona', *bordûrica* (bodrur + ica) 'umanjenica od bordura', *bõrica* (bor + ica) 'umanjenica od bora', *borövičica* (borovic + ica) 'umanjenica od borovica', *bötica* (bot + ica) 'umanjenica od bota', *bradïca* (brad + ica) 'umanjenica od brada', *brädvica* (bradv + ica) 'umanjenica od bradva', *brävica* (brav + ica) 'umanjenica od brava', *brazgötinica* (brazgotin + ica) 'umanjenica od brazgotina', *brẽmica* (brem + ica) 'umanjenica od brema', *brëskvica* (breskv + ica) 'umanjenica od breskva', *brïgica* (brig + ica) 'umanjenica od briga', *brïnica* (brin + ica) 'umanjenica od brina', *brk̈ljica* (brklj + ica) 'umanjenica od brklja', *brïnjičica* (brnjic + ica) 'umanjenica od brnjica', *brôjkica* (brojk + ica) 'umanjenica od broj', *brüčkica* (bruč + ica) 'umanjenica od bručka', *brükvica* (brukv + ica) 'umanjenica od brukva', *brũnzica* (brunz + ica) 'umanjenica od brunza', *brzlẽtica* (brzlet + ica) 'umanjenica od brzleta', *bübljica* (bublj + ica) 'umanjenica od bublja', *büčica* (buc + ica) 'umanjenica od buca', *bujadnïčica* (bujadnic + ica) 'umanjenica od bujadnica', *bûndica* (bund + ica) 'umanjenica od bunda', *bürica* (bur + ica) 'umanjenica od bura', büšica (buš + ica) 'umanjenica od buša', *büšiličica* (bušilic + ica) 'umanjenica od bušilica', *butüljica* (butulj + ica) 'umanjenica od butulja', *cäpica* (cap + ica) 'umanjenica od capa', *centrãlica* (central + ica) 'umanjenica od centrala', *cerãdica* (cerad + ica) 'umanjenica od cerada', *ceremõnijica* (ceremonij + ica) 'umanjenica od ceremonija', *cerimõnijica* (cerimonij + ica) 'umanjenica od cerimonijica', *cëstica* (cest + ica) 'umanjenica od cesta', *cibõrkica* (cibork + ica) 'umanjenica od ciborka', *cibũrkica* (ciburk + ica) 'umanjenica od ciburka', *cïcica* (cic + ica) 'umanjenica od cica', *cĩglica* (cigl + ica) 'umanjenica od cigla', *ciklãmica* (ciklam + ica) 'umanjenica od ciklama', *cïklica* (cikl + ica) 'umanjenica od cikla', *cïmica* (cim + ica) 'umanjenica od cima', *cïpanjičica*

(cipanjic + ica) 'umanjenica od cipanjica', *cïpelica* (cipel + ica) 'umanjenica od cipela', *cïpljica* (ciplj + ica) 'umanjenica od ciplja', *cökljica* (coklja + ica) 'umanjenica od coklja', *crĩkvica* (crikv + ica) 'umanjenica od crikva', *cr̈tica* (crt + ica) 'umanjenica od crta', *cüfica* (cuf + ica) 'umanjenica od cufa', *cükričica* (cukric + ica) 'umanjenica od cukrica', *cünjica* (cunj + ica) 'umanjenica od cunja', *cürica* (cur + ica) 'umanjenica od cura', *cüričica* (curic + ica) 'umanjenica od curica', *cv̈tica* (cvit + ica) 'umanjenica od cvita', *čêdulica* (čedul + ica) 'umanjenica od čedula', *čêrgica* (čerg + ica) 'umanjenica od čerga', *čerïšnjica* (čerišnj + ica) 'umanjenica od čerišnja', *čistĩnica* (čistin + ica) 'umanjenica od čistina', *čökica* (čok + ica) 'umanjenica od čoka', *čüturica* (čutur + ica) 'umanjenica od čutura', *čv̈kica* (čvik + ica) 'umanjenica od čvika', *čv̈gica* (čvrg + ica) 'umanjenica od čvrga', *ćitãbica* (ćitab + ica) 'umanjenica od ćitaba', *ćućica* (ćuć + ica) 'umanjenica od ćuća', *ćümica* (ćum + ica) 'umanjenica od ćuma' ('komad nečega'), *dašćïca* (dask + ica) 'umanjenica od daska', *dëkica* (dek + ica) 'umanjenica od deka', *dïtelinica* (ditelin + ica) 'umanjenica od ditelina', *divljäkica* (divljak + ica) 'umanjenica od divljaka', *dĩžica* (diž + ica) 'umanjenica od diža' ('drvena posuda okrugla oblika'), *dläčica* (dlak + ica) 'umanjenica od dlaka', *dläkica* (dlak + ica) 'umanjenica od dlaka', *dolĩnica* i *dolïnica* (dolin + ica) 'umanjenica od dolina', *dõzica* (doz + ica) 'umanjenica od doza', *drangülijica* (drangulij + ica) 'umanjenica od drangulija', *dräžica* (drag + ica) 'umanjenica od draga', *drenoväčica* (drenovac + ica) 'umanjenica od drenovača' ('prut'), drenjùlica (drenjul + ica) 'umanjenica od drenjula', *drëtvica* (dretv + ica) 'umanjenica od dretva', *drïskica* (drisk + ica) 'umanjenica od driska' ('vrsta šljive'), *dr̃nkica* (drnk + ica) 'umanjenica od drnka' ('ogrebotina na koži'), *drvãrničica* (drvarnic + ica) 'umanjenica od drvarnica', *držäličica* (držalic + ica) 'umanjenica od držalica', *düdica* (dud + ica) 'umanjenica od duda', *düljica* (dulj + ica) 'umanjenica od dulja', *dünjica* (dunj + ica) 'umanjenica od dunja', *düpljica* (duplj + ica) 'umanjenica od duplja', *düžica* (dug + ica) 'umanjenica od duga', *fäbričica* (fabrik + ica) 'umanjenica od fabrika', *fãldica* (fald + ica) 'umanjenica od falda', *fälingica* (faling + ica) 'umanjenica od falinga', *fãrbica* (farb + ica)

'umanjenica od farba', *fëlgica* (felg + ica) 'umanjenica od felga', *fïntica* (fint + ica) 'umanjenica od finta', *fïrungica* (firung + ica) 'umanjenica od firunga', *fïrunžica* (firung + ica) 'umanjenica od firunga', *flãjbica* (flajb + ica) 'umanjenica od flajba' ('visak'), *flãnjkica* (flanjk + ica) 'umanjenica od flanjka', *fläšica* (flaš + ica) 'umanjenica od flaša', *flëkica* (flek + ica) 'umanjenica od fleka', *flökica* (flok + ica) 'umanjenica od floka', *följica* (folj + ica) 'umanjenica od folja', *fõrmica* (form + ica) 'umanjenica od forma', *fösnica* (fosn + ica) 'umanjenica od fosna', *fotëljica* (fotelj + ica) 'umanjenica od fotelja', *frãjlica* (frajl + ica) 'umanjenica od frajla', *fräpica* (frap + ica) 'umanjenica od frapa', *fučïjica* (fučija + ica) 'umanjenica od fučija', *füksijica* (fuksij + ica) 'umanjenica od fuksija', *funjärica* (funjar + ica) 'umanjenica od funjara'.

Pronađena su dva primjera izvedenica tvorenih od imenica muškoga roda:

brïkonjica (brkonj + ica) 'umanjenica od brkonja', *brũconjica* (bruconj + ica) 'umanjenica od bruconja'.

Sukladno pravilu[14] Stjepana Babića da ako je u osnovi imenica sklonidbenog tipa *jelen* koja znači muško biće, izvedenica sa sufiksom -*ica* znači žensko biće, potvrđuje se i u mjesnom govoru Kompolja u ovim primjerima:

beračïca (berač + ica) 'žena berač', *biljarïca* (biljar + ica) 'žena biljar', *blägajnica* (blagajn + ica) 'žena blagajnik', *cärica* (car + ica) 'žena car', *Cigânčica*[15] (cigank + ica) 'mlada Ciganka, *čobanïca* (čoban + ica) 'žena koja čuva stoku na paši', *dökturica* (doktur + ica) 'žena doktur'.

Uz deminutivno značenje izvedenice sa sufiksom -*ica* mogu u sebi sadržavati i dodatno pejorativno značenje:

dãmica (dam + ica) 'umanjenica i pejorativno od dama', *ćïkarica* (ćikar + ica) 'pejorativno za ženu koja ćika', *dökturičica* (dokturic + ica) 'pejorativno od dokturica', značenje hipokoristika *cãponjica* (caponj + ica) 'hipokoristik od caponja', *curïčkica* (curičk + ica) 'hipokoristik od curičak', *cvërglica* (cvergl + ica) 'hipokoristik od cvergla', *čëlica* (čel + ica) 'hipokoristik od čela', *čeräpica*

[14] Babić 2002: 166

[15] Osim ženskog bića, *Cigančica* označava i vrstu cvijeća.

(čerap + ica) 'hipokoristik od čerapa', *ćëkica* (ćek + ica) 'hipokoristik od ćeko', *däskica* (dask + ica) 'hipokoristik od daska', *dičïca* (cic + ica) 'hipokoristik od dica', *dräškica* (drašk + ica) 'hipokoristik od draga', *dušïčica* (dušic + ica) 'hipokoristik od dušica', *dviziïčica* (dvizic + ica) 'hipokoristik od dvizica', *fũdrica* (fudr + ica) 'hipokoristik od fundra' ('podstava na posteljini ili ispuna čega slamom, vunom'), *bübica* (bub + ica) 'umanjenica i hipokoristik od buba', *čekulãdica* (čekulad + ica) 'umanjenica i hipokoristik od čekulada', *čepũrčica* (čepurk + ica) 'umanjenica i hipokoristik od čepurka'.

Pronađena su i četiri primjera izvedenica od pridjevne osnove: *bäkternica* (baktern + ica) 'kućica uz pružni, bakterni prijelaz', *bälavica* (balav + ica) 'ona koja je balava', *bïsernica* (bisern + ica) 'tamburica najvišeg tona, bisernoga tona', *bujadnïca* (bujadn + ica) 'proplanak obrastao onim što je bujadno'.

Osim navedenih značenja koja ima sufiks *-ica* on može tvoriti i nove lekseme koji nemaju značenje umanjenice. Primjer je *bükvica* (bukv + ica) 'umanjenica od bukva, očitati komu lekciju', koja uz deminutivno ima i značenje *očititi komu lekciju*.

Primjeri izvedenica u kojima se sufiksom *-ica* tvore novi leksemi:

bedrënica (bedren + ica) 'medicinski naziv', bezdanïca (bezdan + ica) 'ponor, dublje mjesto u rijeci', *bõlnica* (boln + ica) 'zgrada za smještaj, boravak i liječenje bolesnika', *bükovica* (bukov + ica) 'mlada bukova šuma', *bülica* (bul + ica) 'kokica od kukuruzna zrna', *cigarïca* (cigar + ica) 'usnik za pušenje cigarete; pejorativno za ženu koja puši', *cïpanjica* (cipanj + ica) 'veći komadi ogrjevnog drveta', *crnïca* (crn + ica) 'zemlja crne boje', *čäšica* (čaš + ica) 'dio koljena i umanjenica od čaša', *čävlarica* (čavlar + ica) 'velika pila za piljenje drveta', *čẽlnica* (čeln + ica) 'uzglavlje na postelji', *čïžmica* (čižm + ica) 'ženska visoka zimska cipela', *ćiriïlica* (ćiril + ica) 'pismo koje je sastavio Ćiril', *dïzalica* (dizal + ica) 'naprava za dizanje nečega', *dnẽvnica* (dnevn + ica) 'količina novca koja se dnevno zaradi na poslu', *drćävica* (drćav + ica) 'stanje drćanja od groznice', *drvarïca* (drvar + ica) 'drva koja su određena za sječu', *düplica* (dupl + ica) 'sablo koje ima dva podjednaka debla'.

Sufiks *-čica*

Potvrđen je samo jedan primjer izvedenice tvorene sufiksom *-čica* koja ima deminutivno značenje: *civčïca* (civ + čica) 'umanjenica od civ'.

4. 2. 4. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ac* i *-anac*

Izvedenice koje se tvore sufiksom -*ac* mogu imati imeničku, glagolsku i pridjevnu osnovu.

Sufiks *-ac*

U analizinanim izvedenicama tvorenim sufiksom -*ac* pronađene su dvije izvedenice koje imaju glagolsku osnovu:

bübac (bub + ac) 'udarac šakom', *bõr + ac* (bor + ac) 'u značenju partizan'.

Sufiksom -*ac* od imeničke osnove tvore se sljedeći etnici:

Bosänac (bos(a)n + ac) 'onaj koji je iz Bosne', *Bunjëvac* (bunjev + ac) 'stanovnik Crnog Kala, Melnica, Vratnika, Krivog Puta i okolnih zaselaka', *Dalmatĩnac* (dalmatin + ac) 'stanovnik Dalmacije', *Dubrãvac* (dubrav + ac) 'stanovnik Dubrave' ('Brloške'), Ërcegovac (ercegov + ac) 'stanovnik Ercegovine'.

Osim etnika tvore se i izvedenice koje imaju pojedinačno značenje:

bećãrac (bećar + ac) 'pjesma koju pjeva bećar', te izvedenice koje znače isto što i osnova, takve izvednice u najviše slučajeva označavaju osobu *čovičâc* (čovik + ac) 'muškarac omanjega rasta'.

Uz glagolske i imeničke osnove pronađeno je nekoliko izvedenica tvorenih pridjevnom osnovom, koje najčešće označavaju osobu:

bälavac (balav + ac) 'onaj koji je balav', *bẽlac* (bel + ac) 'onaj koji ima bijelu dlaku', *cĩnac* (crn + ac) 'onaj koji je crne boje kože',

Izvedenica od pridjevne osnove tvorena sufiksom *-ac* može označavati i jelo: *fašîranac* (faširan + ac) 'odrezak od faširanoga mesa'.

Osim spomenutih značenja izvedenica može biti i vrsta snijega*: celâc* (cel + ac) 'snijeg koji je cijel, neugažen', a može i imati značenje razriješene situacije: *čȉstac* (čist + ac) 'izagnat na čistac - razriješiti što do kraja'.

Sufiks *-anac*

Sufiks *-anac* najčešće dolazi u tvorbi izvedenica koje su etnici. Ta je tvorba potvrđena i u dva primjera u rječničkoj građi mjesnoga govora Kompolja:

Amerikãnac (amenik + anac) 'onaj koji je iz Amerike', *Austrijãnac* (austrij + anac) 'onaj koji je iz Austrije'.

4. 2. 5. Pregled tvorbe imenica sufisima *-ce, -ance, -ašce,* i *-ešce*

Sve izvedenice koje se tvore ovim sufiksima srednjega su roda, a tvorene su od imeničkih osnova srednjega roda, rijetko od pridjeva.

Sufiks *-ce*

Izvedenice imaju umanjeno značenje. Izvedenica *blãšce* (blag + ce) 'umanjenica od blago' odnosi se na životinje, dok ostale izvednice označavaju stvar:

cakãlce (cakal + ce)' umanjenica od caklo', *cidĩlce* (cidil + ce) 'umanjenica od cidilo', *crẽvce* (crev + ce) 'umanjenica od crevo', *crĩvce* (criv + ce) 'umanjenica od crivo', *držãlce* (držal + ce) 'umanjenica od držalo'.

Sufiks *-ance*

Potvrđena je samo jedna izvedenica tvorena sufiksom *–ance,* koja također ima umanjeno značenje: *društvãnce* (duštv + ance) 'omanje društvo'.

Sufiks *-ašce*

I sufiksom *-ašce* tvoreno je svega nekoliko izvedenica srednjega roda:

brdãšce (brd + ašce) 'umanjenica od brdo', *brnãšce* (brn + ašce) 'umanjenica od brno' ('brvno'), *dvoriš̈ćašce* (dvorišt + ašce) 'hipokoristik od dvorišće'.

Sufiks *-ešce*

Sufiksom *-ešce* tvorene su samo dvije izvedenice: *bri̇̈mešce* i *brimẽšce* (brim + ešce) 'umanjenica od brime', *ditẽšce* i *di̇̈tešce* (dit + ešce) 'hipokoristik od dite'.

4. 2. 6. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ara* i *-jara*

Ova dva sufiksa pojavljuju se u istim tvorbama, a razlikuju se po tome što se sufiks *-jara* pojavljuje u osnovama koje imaju završne glasove *c, k, g, l,* i *n* koji se smijenjuju po jotacijskim pravilima.

Sufiks *-ara*

Izvedenice tvorene sufiksom *-ara* označavaju ili prostoriju u kojoj se nešto radi, *fȁrbara* (farb + ara) 'prostorija u kojoj se farba sukno', ili zgradu koja je napravljena od onoga što osnova znači, *bṛ̃nara* (brn + ara) 'kućica koja je napravljena od brvna'.
Izvedenica može značiti i predmet, *bukä̀ra* (buk + ara) 'drvena posuda iz koje se pije voda', ili imati pejorativno značenje, *bü̇vara* (buv + ara) 'pejorativno od tamnica, pritvor'.

Sufuks *-jara*

Sufiksom *-jara* tvorena je jedna izvedenica od pridjevne osnove koja označava prostoriju napravljenu od onoga što osnova znači: *drvenjä̀ra* (drven + jara) 'kuća napravljena od drveta'.

4. 2. 7. Pregled tvorbe imenica nastavcima *-ija, -arija, -džija* i *-jurlija*

Sufiks *-ija*

Sufiksom *-ija* tvore se izvedenice koje, kada označavaju osobu, imaju mjesno značenje. Tada označavaju mjesto, prostor ili radionicu gdje netko radi, odnosno područje kojim upravlja, njime vlada ili na njemu živi.

Izvedenice koje označavaju prostor kojima netko upravlja:

birtïja (birt + ija) 'krčma, gostionica, prostor kojim upravlja birtaš', *bišk̈upija* (biškup + ija) 'zgrada u kojoj stoluje biskup', *caklärija* (caklar + ija) 'caklarska radnja', *cestärija* (cestar + ija) 'uprava koja brine o stanju cesta'.

Sljedeće izvedenice imaju apstraktno značenje djela koje je netko učinio:

cerimõnija (cerimon + ija) 'ona radnja koja je opterećena formalnostima',*cigänija* (cigan + ija) 'nemoralan, nedostojan postupak', *čarobïja* (čarob + ija) 'postupak utjecanja na ljude određenim mitskim postupcima', *fiškalïja* (fiškal + ija) 'mudrolija'.

Izvedenica *cïcija* (cic + ija) 'onaj koji je škrt' označava osobinu.

U nekim slučajevima izvedenice tvorene sufiksom *-ija* imaju pojedninačno značenje:

artilërija (artiler + ija) 'topništvo', belegïja (beleg + ija) 'kameni kvadratični brus za brušenje, neistina priča', *bugârija* (bugar + ija) 'vrsta narodne tambure srednje veličine, služi za pratnju u akordima', *doktürija* (doktur + ija) 'doktursko znanje'.

Sufiks *-arija*

Izvedennice tvorene sufiksom *–arija* u sljedećim primjerima označavaju postupak:

babarïja (bab + arija) 'bapska posla', *bljezgarïja* (bljezg + arija) 'apstraktno značenje'

Sufiks *-džija*

Izvedenica *bȍjdžija* (boj + džija) 'onaj koji lako kreće u boj' označava osobu, a osnova imenice nešto konkretno.

Sufiks *-jurlija*

Sufiks *-jurilija* slabo je plodan, a u ovom slučaju ima pojedinačno značenje: *dičurlȉja* (dic + jurlija) 'nestašna dica'.

4. 2. 8. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ilo, -lo, -alo* i *-stvo*

Sufiksom *–o* tvore se izvedenice koje imaju imeničku, ali mogu imati i pridjevnu i glagolsku osnovu.

Sufiks *-ilo*

U ovim primjerima izvedenice su tvorene od pridjevne osnove i označavaju stanje označeno osnovom pridjeva.:

bisnȉlo (bisn + ilo) 'stanje onoga koji se bisan', *bledȉlo* (bled + ilo) 'stanje onoga koji je bled u licu'.

Sufiks *-lo*

Izvedenica *blebetȁlo* (belebet + alo) ' pejorativno; onaj koji puno blebeće' označava vršitelja radnje, a u takvih izvedenica osnova najčešće znači nevrijednu, odnosno lošu ili negativu radnju.

Sufiks *-alo*

Izvedenicu *cȓtalo* (crt + alo) 'željezni nož na plugu koji reže brazdu okomito' Babić[16] definira kao odimeničku sa značenjem 'dio pluga koji reže crtu'.

[16] Babić 2002: 312

Sufiks -stvo

Jedina potvrda izvedenice tvorene sugiksom -*stvo* označava razdoblje u životu čovjeka: *ditĩnjstvo* (ditinj + stvo) 'djetinjstvo'.

4. 2. 9. Pregled tvorbe imenica sufiksima -*ak* i -*jak*

Sufiks -*ak*

Izvedenice tvorene sufiksom -*ak* mogu se podijeliti na dvije skupine.

Prvu skupinu obuhvaćaju stanovnici naseljenih mjesta pa prema tome i izvedenica *Brinjâk* (brinj + ak) 'stanovnik Brinja'.

Drugoj skupini pripadaju izvedenice različite po značenju:

bräboljak (brabonj + ak) 'zrnati izmet ovce i koze', *dobitâk* (dobit + ak) 'ostvaren dohodak ili neka korist', *dolinâk* (dolin + ak) 'hipokorisitik od dȍlina'.

U izvedenici *curĩčak* (curic + ak) 'hipokoristik od curica' dogodila se promjena gramatičkoga roda. Osnova je imenica ženskoga roda, a izvedenica je imenica muškoga roda.

Sufiks -*jak*

Pronađene izvedenice tvorene sufiksom -*jak* imaju pridjevnu osnovu i označavaju nešto konkretno, bilo da se radi o živom ili neživom:

dešnjâk (desn + jak) 'onaj koji se više služi desnom nego lijevom rukom, *dõkonjak* (dokon + jak) 'onaj koji je dokon'.

Izvedenica *drvãrnjak* (drvarn + jak) 'mjesto gdje se pile i cijepaju drva' tvorena je imeničkom osnovom i označava mjesto.

4. 2. 10. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-ka, -ika* i *-aljka*

Sufiks *-ka*

Značenje ovih izvedenica određeno je značenjem koje ima osnova. Osnova označava muško biće, a izvedenica žensko.

bõlničarka (bolničar + ka) 'žena bolničar', *brdarka* (brdar + ka) 'žena brdar', *crljenka* (crljen + ka) 'ona koja je crvene boje', *crnka* (crn + ka) 'ona koja je tamne puti ili crne kose', *flizẽrka* (flizer + ka) 'žena flizer'.

Sufiksom *-ka* tvore se i ženski etnici:

Bôdulka (bodul + ka) 'žena Bodul', *Bösanka* (bosan + ka) 'ona koja je iz Bosne', *Bunjẽvka* (bunjev + ka) 'žena Bunjevac', *Cigânka* (cigan + ka) 'žena Cigan', *Dalmatĩnka* (dalmatin + ka) 'stanovnica Dalmacije', *Ercegovka* (ercegov + ka) 'stanovnica Ercegovine', *Brĩnka* (brin + ka) 'stanovnica Brinja'.

Izvedenica *ćẽrka* (ćer + ka) 'hipokoristik od ćer' tvorena je od imeničke osnove i ima hipokorističko značenje, dok je izvedenica *bügarka* (bugar + ka) 'ono što nastaje od bugarenja, plač' tvorena od glagolske osnove *bugariti* u značenju plakati.

Sufiks *-ika*

Izvedenica *bödljika* (bodlj + ika) 'trn; tvrda i šiljata izraslina na koži nekih životinja' tvorena je od imeničke osnove i ima konkretno značenje, stvar.

Sufiks *-aljka*

Izvedenica *caklãljka* (cakl + aljka) 'igra' tvorena je od imeničke osnove i znači igru koju su djeca prije igrala.

4. 2. 11. Pregled tvorbe imenica sufiksima *-onja* i *-kinja*

Izvedenice se mogu tvoriti od imeničkih, glagolskih i pridjevnih osnova.

Sufiks *-onja*

Pronađene izvedenice označavaju životinju:

brëzonja (brez + onja) 'vol koji ima sitnije mrlje po glavi', *cãponja* (cap + onja) 'pejorativno, životinja koja ima krupne šape', *cvïtonja* (cvit + onja) 'onaj koji ima bijelu dlaku na čelu' ('za vola').

Izvedenice mogu označavati i osobu u koje je veliki onaj dio koji osnova imenica označava:

brãdonja (brad + onja) 'preneseno značenje; četnik', *brkonja* (brk + onja) 'onaj koji ima velike brkove', *brũconja* (bruc + onja) 'poodrasli dječak', *drõbonja* (drob + onja) 'onaj koji ima veliki drob'.

Izvedenica *bãlonja* (bal + onja) 'pejorativno; onaj koji je balav' tvorena je od pridjevne osnove i označuje čovjeka koji ima osobinu koja je u osnovi riječi.

Sufiks *-kinja*

Sufiksom *–kinja* tvore se etnici ženskoga roda od etnika muškoga roda ili neposredno od toponima. Od toponima su tvorene sljedeće izvedenice:

Brlöškinja (brlog + kinja) 'ona koja je iz Brloga', *Čëškinj*a (čeh + kinja) 'ona koja je iz Češke', *Čövićkinja* (čović + kinja) 'ona koja je iz Čovića', *Däbarkinja* (dabar + kinja) 'ona koja je iz Dabra'.

4. 2. 12. Pregled tvorbe imenica pojedinačnim sufiksima

Sufiks *-ar*

Pronađene izvedenice tvorene sufiksom *-ar* označavaju zanimanjem:

ärmičar (armic + ar) 'osoba koja ubire armicu', *barjaktâr* (barjak + (t)ar) 'onaj koji nosi barjak', *brdar* (brd + ar) 'onaj koji izrađuje brda za tkalački stan', *bütigar* (butig + ar) 'onaj koji je vlasnik butige', *cäklar* (cakl + ar) 'onaj koji radi sa caklom', *cëstar* (cest + ar) 'onaj koji radi na cesti', *cökljar* (coklj + ar) 'onaj koji izrađuje coklje', *čëlar* (čel + ar) 'onaj koji uzgaja čele', *desetâr* (deset + ar) 'onaj koji je na čelu desetorici (radnika)', *dimljačar* (dimljak + ar) 'onaj koji čisti

dimljake', *drôtar* (drot + ar) 'onaj koji veže glinene lonce u žicu', *färbar* (farb + ar) 'onaj koji se bavi farbanjem tkanina',

Izvedenica *bükvar* (bukv + ar) 'knjiga početnica' označava stvar. U toj je izvedenici došlo do promjene gramatičkoga roda. Tvorena je od imenice ženskoga roda, a nakon provedne tvorbe postala je imenica muškoga roda.

Izvedenica *bõlničar* (bolnic + jar) 'onaj koji radi u bolnici i pruža bolničku pomoć' znači zanimanje i tvori se sufiksom -*jar* jer osnova završava na -c.

Sufiks -*ulja*

Sufiksom -*ulja* tvorene su izvedenice koje imaju blago pogrdno značenje:

bïkulja (bik + ulja) 'pejorativno; vrlo snažna, robusna žena', *cïculja* (cic + ulja) 'pejorativno; žena koja ima velika prsa'.

Izvedenice *brekülja* (brek + ulja) 'vrsta grmolike biljke' i *drïskulja* (drisk + ulja) 'pejorativno od šljive driske' tvorene gu od glagloskih osnova i označavaju biljku, odnosno stablo.

Sufiks -*uša*

Izvedenice *cigarüša* (cirag + uša) 'isto što i cigaršpica' i *frtaljüša* (frtalj + uša) 'boca od 2,5 dl' označavaju predmet.

Sufiks -*eša*

Izvdenice *cöklješa* (coklj + eša) 'pejorativno; onaj koji coklja', i *ćöreša* (ćor + eša) 'pejorativno od ćorav' označavaju osobu koja ima osbine koje se nalaze u osnovi.

čvälješa (čvalj + eša) 'pejorativno; onaj koji ima ružna velika usta' može se opisati preoblikom 'onaj koji ima veliki dio onoga što je u osnovi izvedenice'.

Sufiks *-ik*

U istraženom korpusu izvedenice tvorene sufiksom *–ik* tvorene su od pridjevne ili imeničke osnove.

Izvedenice koje označavaju osobe:

bjêdnik (bjedn + ik) 'onaj koji je bijedan', *bolesnîk* (bolesn + ik) 'onaj koji je bolestan', *cärinik* (carin + ik) 'onaj koji radi na carini', *dužnîk* (dužn + ik) 'onaj koji osjeća dug prema komu', *blägajnik* (blagajn + ik) 'osoba koja radi na blagajni'.

Pronađena je i jedna izvedenica koja ima mjesno značenje: *borîk* (bor + ik) 'mjesto gdje rastu bori'.

Sufiks *-če*

Izvedenice sufiksom *-če* izvode se od glagolskih i imeničkih osnova.

Izvedenica *cigänče* (cigan + če) 'pripadnik Cigana; ništarija' tvorena je od imeničke osnove i označava mlado biće obaju spolova.

Sufiks *-anin*

Sufiksom *-anin* tvoreni su etnici.

Pronađeno je nekoliko primjera: *Brlöžanin* (brlog + anin) 'onaj koji je iz Brloga', *Čövićanin* (čović + anin) 'onaj koji je iz Čovića', *Däbranin* (dabr + anin) 'onaj koji je iz Dabra.

Sufiks *-an*

Sufiksom *-an* češće su tvorene izvedenice od imeničkih i pridjevnih osnova nego od ostalih.

Češće označavaju čovjeka ili životinju, a kada označavaju čovjeka imaju pogrdno značenje.

U istraženom korpusu pronađena su dva takva primjera: *bïkan* (bik + an) 'onaj koji je svijetle puti' ('može i za životinju'), *bükvan* (bukv + an) 'pejorativno; onaj koji je slabe moći rasuđivanja'.

Sufiks *-ać*

Sufiks *-ać* slabo je plodan sufiks. Pronađena je jedna izvedenica koja označava osobu: *benâć* (ben +ać) 'onaj koji je benast'.

Sufiks *-ač*

Izvedenice tvorene sufiksom *-ač* najčešće imaju glagolsku osnovu. U pronađenim primjerima označavaju osobu koja nešto radi:

berâč (ber + ač) 'onaj koji nešto bere', biljâč (bilj + ač) 'onaj koji sudjeluje u komušanju (biljenju) kukuruza', *birâč* (bir + ač) 'onaj koji bira', *cipâč* (cip + ač) 'onaj koji cipa drva'.

Sufiks *-ača*

Izvedenice tvorene sufiksom *-ača* mogu se tvoriti od glalgola, imenica, pridjeva i brojeva.

Istraženi primjeri potvrđuju tvorbu od pridjeva, a označavaju biljku:

brezovä̈ča (brezov + ača) 'brezova šiba', *drenovä̈ča* (drenov + ača) 'rakija od drena i drenov prut'.

Izvedenica *drugä̈ča* (drug + ača) 'veliko vreteno za predenje' označava napravu.

Sufiks *-un*

Izvedenice tvorene sufiksom *-un* rijetke su i imaju pojedinačno značenje:

bocûn (boc + un) 'velika boca', *bogatûn* (bogat + un) 'onaj koji je bogat, bogataš.

Sufiks *-er*

Izvedenice tvorene sufiksom *-er* uglavnom imaju glagolsku osnovu ili rjeđe imeničku.

Mogu značiti vršitelja radnje ili stvar, kao u pronađenom primjeru: *bökser* (boks + er) 'hladno oružje koje se stavlja u ili na šaku da ojača udarac'.

Sufiks *-ir*

Sufiks *-ir* pojavljuje se u nekoliko imenica koje označavaju osobu. U istraženom korpusu pronađena je samo jedna izvedenica: *brigadîr* (brigad + ir) 'brigadir'.

Sufiks *-aš*

Izvedenice tvorene sufiksom –aš označavaju što konkretno, u ovim primjerima osobu:

birtâš (birt + aš) 'onaj koji ima birtiju', *bogatâš* (bogat + aš) 'onaj koji je bogat'.

Izvedenica *čergâš* (čerg + aš) 'onaj koji živi kao čerga' označava osobu koja živi u (ovisno od osnove).

Sufiks *-oća*

Izvedenice su uglavnom tvorene od pridjevnih osnova.

Značenje im je apstraktno, a označavaju osobinu onoga što je u osnovi:

bisnöća (bisn + oća) 'osobina onoga koji je bisan', *benastöća* (benast + oća) 'osobina onoga koji je benast', *čistöća* (čist + oća) 'osobina onoga koji je čist', *finöća* (fin + oća) 'osobina onoga koji se pravi fin'.

Sufiks *-ost*

Izvedenice *ćöravost* (ćorav + ost) 'osobina onoga koji je ćorav' i *drãgost* (drag + ost) 'osobina onoga koji je drag' tvorene su od pridjevne osnove. Označavaju osobine onoga što je u osnovi izvedenice. Osim od pridjeva mogu se tvoriti i od ostalih vrsta riječi.

Sufiks *-ana*

Izvedenice tvorene sufiksom *-ana* tvore se od imeničkih i glagolskih osnova.

U pronađenim primjerima *barutäna* (barut + ana) 'zgrada u kojoj se skladišti barut' i *cigläna* (cigl + ana) 'tvornica u kojoj se izrađuju cigle' značenje izvedenica je tvornica ili spremište.

4. 3. Čista prefiksalna tvorba imenica u mjesnom govoru Kompolja

Broj imenica u mjesnom govoru Kompolja koji je tvoren čistom prefiksalnom tvorbom znatno je manji od broja imenica tvorenih čistom sufiksalnom tvorbom. Iz analizirane rječničke građe pronađene su samo dvije imenice tvorene čistom prefiksalnom tvorbom.

Prefiks a-

aläpača (a + lapača) 'pejorativno, ona koja je zla jezika'. U primjeru je vidljivo da prefiks *a-* nema suprotno značenje.

Prefiks *bez-*

U izvedenici *bëskraj* (bez + kraj) 'ono što je bez kraja' prefiks *bez-* tvori apstraktno značenje.

4. 4. Prefiksalno-sufiksalna tvorba imenica u mjesnom govoru Kompolja

Analiza rječničke građe mjesnoga govora Kompolja pokazala je da je neznatan broj izvedenica tvoren prefiksalno-sufiksalnom tvorbom.

Izvedenice su tvorene prema ovim prefiksalno-sufiksalnim obrascima:

prefiks (*bez-*) + imenica + sufiks (*-nik, -ica, -kinja, -luk*)

prefiks (*do-*) + imenica + sufiks (*-nica, -ka, -nik*).

Primjeri izvedenica tvorenih prefiksalno-sufiksalnom tvorbom:

bëskućnik (bez + kuć + nik) 'onaj koji nema kuće', *bësparica* (bez + par + ica) 'vrijeme u kojem nema para', *bëzditkinja* (bez + dit + kinja), bezobrȁzluk (bez + obraz + luk), *bezobräznik* (bez + obraz + nik), *dobiljãčnica* (do + biljač + nica) 'pogača koja se peče za komušanje kukuruza', dočijãlnica (do + čijal + nica) 'pogača koja se peče za čijanu', *dökolenka* (do + kolen + ka) 'ženska čarapa do kolena', *dõušnik* (do + uh + nik) 'onaj koji odaje povjerljive informacije'.

5. ZAKLJUČAK

U radu je prikazana analiza derivacijske tvorbe imenica u mjesnom govoru Kompolja koja je provedena na rječničkoj građi iz rječnika *Ričnik gacke čakavšćine: konpoljski divan.*

Analiza rječničke građe prikazuje prefiksalnu, sufiksalnu i prefiksalno-sufiksalnu metodu derivacijske tvorbe imenica. Usto, analiza je imenica pokazala zastupljenost pojedinih sufikasa bez obzira na njhovu plodnost ili neplodnost.

Cjelokupna analiza pokazala je najveću brojnost izvedenica tvorenih sufiksom -*ina* u značenju uvećanice od imeničke osnove muškoga i ženskoga roda. Sufiksom -*ina* tvorene su i brojne nove imenice u kojima sufiks ne znači augmentativno značenje.

Augmentativno značenje izvedenicama daje i sufiks -*etina* čije su osnove imenice ženskoga roda. Potvrđen je i znatan broj imenica tvorenih sufiksom -*urina* koje imaju pejorativno značenja, a također su izvedene od imenica ženskoga roda.

U tvorbi imenica deminutivna značenja najplodniji su sufiksi -*ić* i -*ica.* Izvedenice tvorene sufiksom -*ić* pretežito su tvorene od osnove muškoga roda, dok su izvedenice tvorene sufiksom -*ica* tvorene od osnova muškoga i ženskoga roda.

Izvedenice tvorene osnovom srednjega roda rijetke su, a to je u skladu sa zastupljenošću imenica srednjega roda u hrvatskome jeziku.

Osim ovdje spomenutih najplodnijih sufikasa u radu su prikazani svi ostali sufiksi koji sudjeluju u tvorbi imenica.

Prefiksalna tvorba imenica potvrđena je nekolicinom prefikasa, a napomena u uvodu ne dopušta donošenje zaključaka o rijetkosti deriviranja imenica prefiksalnom tvorbom u mjesnom govoru Kompolja.

Ista opaska navodi se i za prefiksalno-sufiksalnu tvorbu.

Iz analiziranoga korpusa imenica zaključuje se da je najveći broj imenica tvoren od imeničke osnove dok je manji broj imenica tvoren pridjevnom ili glagolskom osnovom.

6. SAŽETAK

U radu je prikazan geografski i dijalektološki smještaj mjesnoga govora Kompolja. Nakon pregleda jezičnih značajki rubnoga ikavsko-ekavskoga poddijalekta i mjesnoga govora Kompolja, iznesene su teorijske postavke o podmetodama derivacijske tvorbe. Rad svoje uporište ima u korpusnoj rječničkoj građi čija analiza prikazuje prefiksalnu, sufiksalnu i prefiksalno-sufiksalnu metodu derivacijske tvorbe. Analizom tvorbenih načina zaključeno je da je u mjesnom govoru Kompolja sufiksalna tvorba najplodnija od sva tri načina derivacijske tvorbe imenica. Posebice su plodni sufiksi *-ina* u tvorbi uvećanica od imenica muškoga i ženskoga roda, *-etina* u tvorbi uvećanica od imenica ženskoga roda te *-urina* u tvorbi izvedenica od ženskoga roda koje imaju pejorativno značenje. Plodni su i sufiksi *-ić* u tvorbi umanjenica pretežito od imenica muškoga roda te *-ica* za tvorbu umanjenica od imeničkih osnova muškoga i ženskoga roda i novih leksema koji nemaju značenje umanjenice. Manji je broj imenica tvoren ostalim sufiksima. Zastupljenost čiste prefiksalne i prefiksalno-sufiksalne tvorbe vrlo je mala.

Ključne riječi: ikavsko-ekavski dijelekt, rubni poddijalekt, mjesni govor Kompolja, derivacijska tvorba imenica, čista sufiksalna tvorba, čista prefiksalna tvorba, prefiksalno-sufiksalna tvorba.

SUMMARY

This paper shows geographical and dialectological positioning of the local speech of Kompolje. After examining the linguistic characteristics of the marginal ikavian-ekavian subdialect and the local speech of Kompolje, theoretical suppssitions on derivational submethods have been made. This paper has its basis in the analysis of dictionary corpus, namely the suffixal, prefixal and sufixal-prefixal formation of words.

The analysis of the morphology has concluded that, in the local speech of Kompolje, suffixal defivation is the most fruitful of the three common ways of derivational noun-forming. Especially fruitful suffixes are *–ina* when forming augmentative forms of feminine and masculine nouns, *-etina* when forming augmentative forms of feminine nouns and *–urina* when forming feminine derivations that carry pejorative meaning. In forming diminutive masculine nouns, the suffix *–ić* is fruitful alongside with *–ica* for diminutives of feminine and masculine root nouns and new lexems without the diminutive meaning. A smaller number of words use other suffixes to form nouns. The usage of solely prefixal an prefix-suffixal formation is very low.

Key words: ikavian-ekavian dialect, marginal dialect, local speech of Kompolje, derivational formation of nouns, suffixal formation, prefixal formation, prefixal-suffixal formation.

7. LITERATURA

Izvor

1. Kranjčević, Milan (2003), *Ričnik gacke čakavšćine: konpoljski divan*, Katedra Čakavskog sabora pokrajine Gacke, Otočac

Literatura

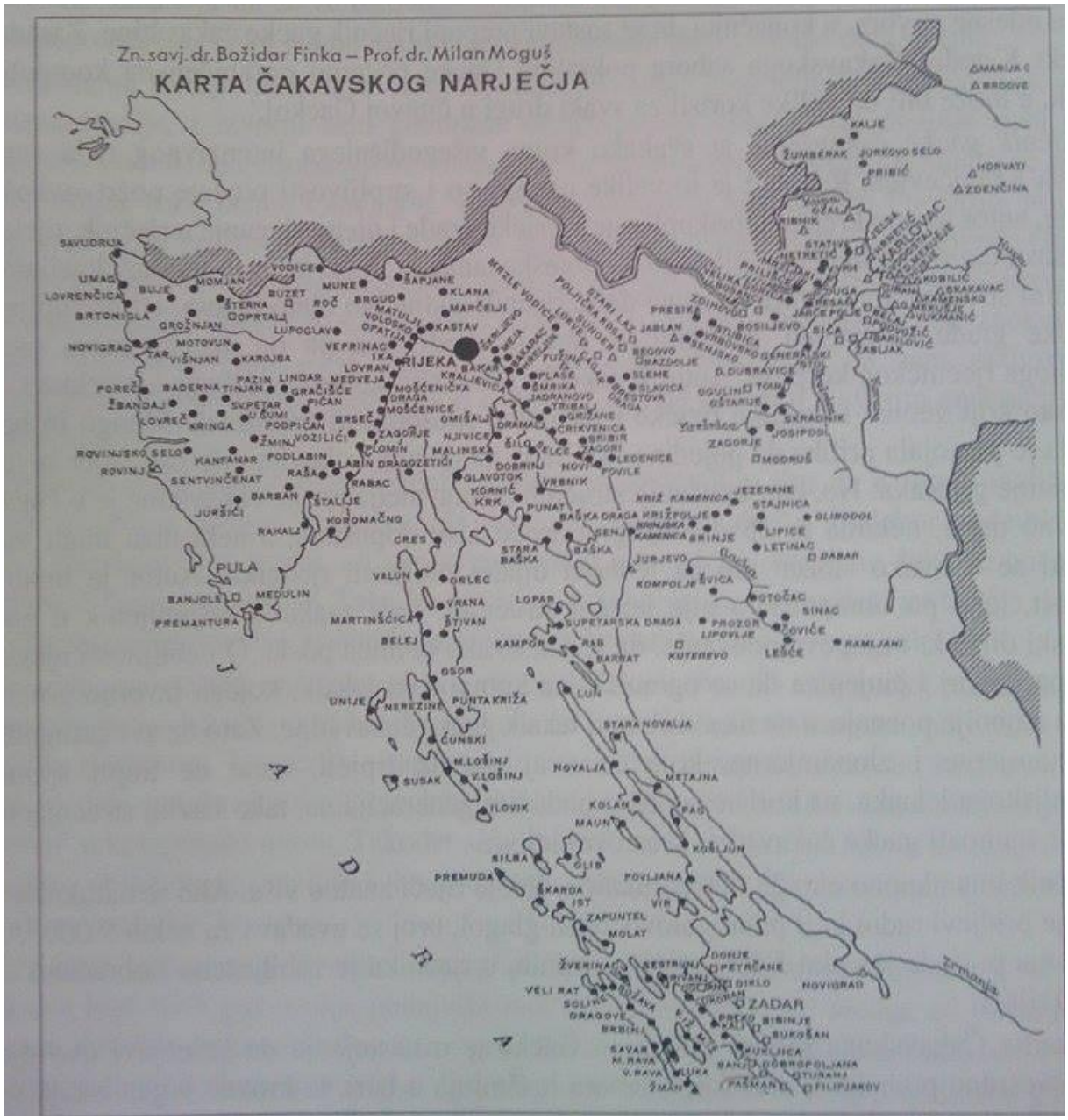
1. Babić, Stjepan (2002), *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*, Nakladni zavod Globus (HAZU), Zagreb
2. Barić, Eugenija – Lončarić, Mijo – Malić, Dragica – Pavešić, Slavko – Peti, Mirko – Zečević, Vesna – Znika, Marija (1995), *Hrvatska gramatika*, Školska knjiga, Zagreb
3. Brozović, Dalibor (1988), „Čakavsko narječje“ u: Brozović, D. –Ivić, P., *Jezik srpskohrvatski/ hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski*, Jugoslavenski leksikografski zavod „Miroslav Krleža“, Zagreb, str. 80. - 90.
4. Lisac, Josip (2009), *Hrvatska dijalektologija 2, Čakavsko narječje,* Golden Marketing – Tehnička knjiga, Zagreb
5. Lukežić, Iva (1990), *Čakavski ikavsko-ekavski dijalekt*, Izdavački centar Rijeka, Rijeka
6. Marković, Ivan (2013), *Uvod u jezičnu morfologiju*, Disput, Zagreb
7. Moguš, Milan (1977), *Čakavsko narječje*, Školska knjiga, Zagreb
8. Orešković, Sanja (1995) *Prvi opis mjesnoga govora Kompolja*, Rijeka (diplomska radnja)
9. Silić, Josip – Pranjković, Ivo (2005), *Gramatika hrvatskoga jezika*, Školska knjiga, Zagreb
10. Vulić, Sanja (2005), *Tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim čakavskim govorima*, Rijeka (doktorska disertacija)

11. Vulić, Sanja (2007b), „Prefiksalno-sufiksalna tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim idiomima“ u: *Čakavska rič*, br. 1, Književni krug Split, Split, str. 121-138
12. Vulić, Sanja (2007c), „Čista prefiksalna tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim idiomima“ u: *Croatica et Slavica Iadertina*, br. 3, str. 81-91.
13. Vulić, Sanja (2006), „Dosadašnja istraživanja tvorbe riječi u hrvatskoj dijalektologiji“ u: *Čakavska rič*, br. 34, Književni krug Split, Split, str. 97-113.

8. PRILOZI

Slika 1[17].

Prikaz mjesta Kompolja na karti.



[17] Preuzeta iz Kranjčević, Milan (2003), *Ričnik gacke čakavšćine: konpoljski divan*, Katedra Čakavskog sabora pokrajine Gacke, Otočac